

ОСИГУРАНИКА

ГОДИНА XLII • БРОЈ 13 • БЕОГРАД, 15. ЈУЛ 2010. • ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО • БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

Разговор са
Миланом Кркобабићем
**БЕОГРАД БРИНЕ
О НАЈСТАРИЈИМА**

Европски споменици
војне архитектуре
**ТВРЂАВЕ
НА ДУНАВУ**

ГОВОРНИ АУТОМАТ
0700/017-017
ПО ЦЕНИ ЛОКАЛНОГ
ПОЗИВА
011/30-60-680
0 – 24h

Заменик градоначелника Београда на отварању једног од реновираних клубова за дневни боравак пензионера

ДИРЕКТОР:

В. д. Драгана Калиновић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Милена Јовановић

РЕДАКЦИЈА:

Булевар уметности бр. 10,
11070 Београд,
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2017-437
факс: 2017-418

РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ:

Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

Ика Митровић,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail: ika.mitrovic@piovoj.rs

ШТАМПА:

Д.О.О. Комазец, Инђија

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2017-438

Рукописи и фотографије се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Реч уредника

Генерација данашњих средовечних своје прве навике о летовању стицала је сад већ давних седамдесетих и осамдесетих, јер је у то време и код нас почео да се гаји култ годишњих одмора, те је боравак на мору или планини, макар и у синдикалном аранжману, део успомена на детињство многих од нас. Како су нам се интересовања и године множиле, а пасош без проблема прелазео границе, јадранске обале мењали смо за неке друге а ни европске метрополе нам нису биле далеко. У међувремену се штошта променило, неке навике у погледу одмора смо пренели на своју децу, неке смо редуковали, а неких смо морали и да се одрекнемо.

Трудећи се да видимо што више, да се проведемо што боље и отпутујемо што даље занемаривали смо оно што имамо у својој непосредној близини, као што смо иначе понекад склони да потценимо оно што нам је надохват руке. Тако смо неке друге земље и њихове лепоте упознали много боље него своју.

Изгледа, међутим, да ће се, додуше силом прилика, и тај тренд променити. Наиме, према недавном истраживању једне угледне агенци-

је, скоро 70 одсто грађана Србије ове године не планира нигде да отпутује на летовање, а као главни разлог за то навели су беспарицу.

То, ипак, не значи да дуго чекани одмор морамо провести код куће. У ближој и даљој околини Београда, али и многих других градова, постоји мноштво кутака за миран или активан одмор. За таква места, која чекају да их откријемо, није нам потребно много труда, а ни пара. Ако мало боље загледамо своју околину и поклонимо јој пажњу, она ће нам узвратити обиљем задовољства, а ритуал може бити и обичан пикник у оближњем излетишту. Довољно да „напунимо батерије“ и „проветримо“ главу за важне послове који нас чекају а којима се нећемо вратити с мучним осећајем да нам је одмор протраћен.

Дакле, ако не можемо отићи нигде на летовање, можемо барем изменити свакодневицу – променити ритам устаљених навика, освежити једноличност збивања, бити што више на ваздуху, у природи, проводити време с пријатељима, значи, можемо барем покушати да уживамо у најближој дестинацији – месту у коме живимо.

М. Јовановић

Оштре косе спремне за Рајац

Привредно-туристичка манифестација Косидба на Рајцу одржаће се и ове године прве недеље по Петровдану, од 16. до 18. јула, и то 38. пут. Поред наоштених коса, косци ће носити живописну летњу народну ношњу, слане шешире и извезене, шарене торбе о рамену. Традиционално ће бити одевени и водоноше, домаћице, трубачи и певачи. Ђидија или козбаша, прошлогодишњи победник а сада домаћин, правиће распоред косаца, даће знак за први откос, бринуће о безбедности такмичара, о спретности и брзини водоноша и ракијоноша и прогласити новог козбашу.

Надметање за „златну косу“ почиње извлачењем бројева из косачког шешира, потом косци обилазе такмичарску ливаду, корацима одмеравају колико ће захватити првим откосом, додирују траву, још једном превлаче брус преко беспрекорно оштре косе. Тишину рајачких ливада затим нарушава звук трубе, и тада косидба почиње. Само такми-

чење је прилика да учесници покажу своју вештину. Они се брзо издвоје. Мање вешти их посматрају и краду занат... На крају косидбе најбољег а обично и најизгледнијег по ношњи, стасу и песми проглашавају за ђидију.

Некада је сваки косац од зоре до вечери морао да покоси од тридесет до четрдесет ари ливада. Данас се косе парцеле величине пет пута двадесет метара, али и то је довољно да се покаже ко је највештији. Поред такмичарског, одржава се и ревијални део, у коме учествује

већи број ривала, различите доби.

Када такмичење косаца буде окончано, на знак ђидије, биће постављен и косачки ручак. На тек покошеној ливади, на косачкој трпези мешаће се мирис покошене траве и бројних гастрономских специјалитета које су, за огладнеле такмичаре, спремиле вредне руке домаћица овог краја. Лане је, први пут откако се организује Косидба, уручено признање „мајстор косе“, а за ову годину је најављено и прво светско првенство у кошењу.

Ј. Оцић

НАЦИОНАЛНА СЛУЖБА ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ И РЕПУБЛИЧКИ ФОНД ЗА ПИО

Вештачења почела на Петровдан

Комисије сачињавају лекар специјалиста према основном обољењу подносиоца захтева (из Фонда ПИО који је и председник комисије), психолог, специјалиста медицине рада и стручно лице из Националне службе за запошљавање

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање и Национална служба за запошљавање, од понедељка, 12. јула 2010. године, почели су прва вештачења за процену радне способности и могућности запослења или одржања запослења особа са инвалидитетом, у складу са Законом о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом.

Прва вештачења заказана су у филијалама Националне службе за запошљавање у Београду и Крагујевцу, а до данас Националној служби поднето је 500 захтева за процену радне способности. Лица захтеве за процену радне способности могу поднети Националној служби за запошљавање, а само изузетно и Фонду ПИО, уз захтев за остваривање права на инвалидску пензију.

– У складу са Законом, формиране су комисије које ће обављати вештачење по филијалама Националне службе. Ради потпуне примене међународне класификације особа са инвалидитетом и вишеструког приступа таквим лицима, комисије сачињавају лекар специјалиста према основном обољењу подносиоца захтева (из Фонда ПИО који је и

председник комисије), психолог, специјалиста медицине рада и стручно лице из Националне службе за запошљавање. Да би уопште могло да се стартује са овим немалим, а свакако веома значајним послом обишли смо све наше филијале, као и филијале НСЗ у Србији и утврдили тачне критеријуме према којима ће се вештачити – објашњава за наш лист др Дика Кајевић, начелник Одељења за медицинско вештачење Фонда ПИО.

Национална служба формира предмет, ради социјалну анкету и обавештава Фонд, који даље ради тријажу предмета и термин-план за заказивање прегледа. Прегледи се обављају у просторијама Националне службе према пребивалишту подносиоца захтева. Уз захтев за процену радне способности подносе се и одговарајући медицински докази о стању здравља, односно о болести или оштећењима, који могу бити прибављени од било које медицинске установе у Републици Србији.

Комисија органа вештачења Републичког фонда, која обавља послове вештачења за потребе Националне службе, врши оцену радне способности и могућ-

ности запослења или одржања запослења у складу са усвојеним правилницима. Решење о процени радне способности и могућности запослења или одржања запослења доноси Национална служба за запошљавање, на основу налаза, мишљења и оцене Комисије органа вештачења Републичког фонда.

Правилником о начину праћења извршавања обавезе запошљавања особа са инвалидитетом и начину доказивања извршавања те обавезе, предвиђено је да послодавци до 5. у месецу попуне образац IOSI и предају га Пореској управи на територији свога седишта. На овај начин је законодавац обезбедио контролу примене свих одредаба закона.

Законом о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом, донетим 2009. године, предвиђена је обавеза послодаваца да запосле одређени број особа са инвалидитетом: послодавци који имају од 20 до 49 запослених морају да запосле једну особу са инвалидитетом, на 50 запослених морају ангажовати најмање две и после на сваких 50 запослених још по једну особу са инвалидитетом.

В. А.

ИНТЕРВЈУ СА МИЛАНОМ КРКОБАБИЋЕМ, ЗАМЕНИКОМ ГРАДОНАЧЕЛНИКА БЕОГРАДА

Брига о најстаријима

За више од три стотине хиљада београдских пензионера обезбеђене многобројне погодности

Да је београдском пензионеру неко пре две године рекао да ће имати бесплатан превоз, новчану помоћ, бесплатно изнајмљивање књига, бесплатан базен, модерно опремљене клубове, вероватно би помислио да се шали. Ипак, за кратко време, градска власт је показала да јој је брига о најстаријим суграђанима један од најважнијих циљева. Према речима заменика градоначелника, Милана Кркобабића, то је само мали део онога што је у плану.

– Више од 300.000 пензионера живи у Београду. Претходне власти се нису довољно трудиле да своју социјалну политику приближе њима и да брину о побољшању квалитета живота најстаријих који су највише допринели изградњи нашег града и наше земље. Ми бринемо. Водимо се идејом да је права политика само она која се тиче свих социјалних група и која се окреће малом човеку. Наша снага је у сваком појединцу – рекао је Милан Кркобабић.

Велики је број старих који живе на рубу сиромаштва. Управа града је увидела њихове проблеме и потребе. Иако располаже ограниченим градским буџетом, новац је најпре наменила најугрожени-

Биографија

Милан Кркобабић, дипломирани економиста, изабран је за заменика градоначелника 19. августа 2008. године. Од тада почиње његов рад на креирању социјалне политике Београда. У претходном периоду бавио се финансијским и банкарским пословима, пролазећи пут од приправника до директора финансијске организације. Посебна област његовог интересовања била су мала и средња предузећа. Учествовао је у осмишљавању, изради и реализацији великог броја пројеката везаних за овај привредни сегмент. Аутор је стручних чланака и запажених колумни.

јима – пензионерима који имају примања нижа од 14.836 динара.

– Једнократну помоћ од 16.000 динара почели смо да исплаћујемо претпрошле, а наставили прошле и ове године. Врло је тешко живети са тако ниским примањима. Четири рате од по 4.000 динара можда не звуче као велики новац, али онима који не могу да изађу крај са плаћањем лекова и рачуна и те како значе. То је најмање што смо могли да урадимо за старе и немоћне, који због

година и болести немају више снаге да привређују, а који су нама обезбедили све што данас имамо. За једнократну помоћ за 65.152 најугроженија пензионера у 2010. години Београд је издвојио 1,08 милијарди динара, а две рате су већ исплаћене – предочио је Кркобабић.

Градска власт не само да одржава своја обећања, већ и проширује категорије људи којима ће бити обезбеђене олакшице. Право на бесплатно коришћење градског превоза, на иницијативу заменика градоначелника, имају сви суграђани старији од 65 година.

– Првобитно смо бесплатан градски превоз обезбедили пензионерима старијим од 65 година, али смо убрзо увидели да је запостављена значајна категорија становништва која је заслужила ову погодност. Нова одлука је донесена првенствено због домаћица, које су сви запоставили и заборавили. Сада, сви старији од 65 година, међу којима су и избегла и расељена лица са боравиштем у престоници, могу мирно да се превезу до дома здравља, пијаце или унука, без бојазни од тога да ли ће имати да издвоје за дневну или месечну карту – објаснио је Милан Кркобабић.

Оно што пензионерима у великом граду можда највише недостаје јесте дружење. Због тога је започето реновирање клубова за пензионере.

– Жеља нам је била да од оронилих и суморних клубова за пензионере на-

на првом месту

правимо комфорна места за окупљање са модерном опремом: плазма телевизорима, ДВД плејерима, компјутерима, да пензионери могу да гледају омиљене серије, пренос Скупштине или Фарме, али и да науче да претражују интернет или да се уз помоћ компјутера дописују са унуцима који су можда на другом крају света. Пензионери имају и других интересовања осим да играју шах и чекају у редовима по домовима здравља. Они воле да пишу, да праве рукотворине, окупљају се уз музику и песму, да се баве спортом – навео је Кркобабић.

Од средине јуна, сви грађани старији од 65 година могу бесплатно да се рекреирају на базенима Градског центра за физичку културу, као и у пилатес сали. Београд је наставио да се отвара најстаријим Београђанима којима је велики број садржаја у престоници недоступан.

– Бесплатно коришћење базена смо спровели на захтев грађана који су нам се више пута обраћали са идејом да им приближимо програме спортско-рекреативних центара. Стари ДИФ је први у низу спортских центара са којима смо уговорили сарадњу. Сви они који су социјално угрожени и имају физичку способност да их посећују већ увелико се рекреирају, друже и побољшавају своје здравље. Све што радимо иде у корист најстаријих, али је истовремено позив другим установама да отворе своја врата овој категорији становништва – поручио је Кркобабић.

Од заменика градоначелника је потекла и идеја о бесплатним чланским картама за Библиотеку града Београда. Корисник који поседује чланску карту симболично названу „65+“ може да користи услуге свих јавних библиотека у Београду, а има право и на бесплатан курс основне обуке за коришћење рачунара.

– Од свих генерација, старији од 65 година су се показали као најоданији

књизи и, поред студената, најчешћи су посетиоци библиотека. Одлучили смо да им изађемо у сусрет и приближимо им фонд Библиотеке града Београда уз изузетно разумевање и пуну подршку челних људи ове установе. Културна добра су им сада надхват руке, пошто и клубове у којима се друже опремамо великим бројем наслова – истакао је наш саговорник.

Захваљујући сталним настојањима заменика градоначелника Милана Кркобабића и разумевању и доследној подршци градоначелника Београда Драгана Ђиласа, социјална политика града постаје препознатљив и упечатљив одговор на изазове којима су изложени сви социјално угрожено грађани, пре свега они најмлађи и најстарији.

– Помоћ мора да стигне до оних којима је и намењена, и то онда када им је потребна. После тога, то је узалудан посао. То је мој став и став мојих најближих сарадника. Запослени у кабинету свакодневно разговарају са Београђанима после чега пажљиво разматрамо њихове проблеме и потребе. Нису то само речи хвале, већ и оштре критике које се трудимо да схватимо конструктивно. Конкретне кораке смо већ предузели, напредак је осетан, али то је само почетак – закључио је Милан Кркобабић.

Г. О.

Међународни маратон за мир

Традиционална трка, 12. међународни Маратон за мир: Нови Сад, Београд, Скопље, Солун, стартовала је са новосадског Трга слободе 28. јуна, на Видовдан. Под мотом „Трчимо за мир на Балкану, трчимо за радостан осмех деце“, учествовали су такмичари из Грчке, Бугарске, Републике Српске и Србије. На крају ове манифестације, након претрчаних више од 700 километара до Српског војничког спомен-гробља „Зејтинлик“ у Солуну, у Лариси је организована још једна краћа трка са око 300 учесника.

После Новог Сада, маратонци су протрчали кроз Врдник, Београд, Смедерево, Крагујевац, Варварин, Крушевац, Алексинац, Ниш, Лесковац, Сурдулицу, Владичин Хан, Врање, Скопље и Солун.

Овај маратон промовише ширење пријатељства народа у региону, а сваке године се обави и неколико братимљења између градова из земаља кроз које пролазе такмичари.

Новчана помоћ за запослене у управи и пензионере

Влада Србије донела је закључак којим се одобрава исплата једнократне помоћи у износу од по пет хиљада динара запосленима који су директни и индиректни корисници буџета Србије, а чија је плата мања од 50.000 динара. По пет хиљада динара добиће и корисници средстава организација за обавезно социјално осигурање, директни и индиректни корисници буџета локалних самоуправа и територијалне аутономије, као и запослени који примају накнаду плате на територији Космета, а услов за исплату је да нето плата запосленог не прелази 50.000 динара. И пензионери ће добити новчану помоћ по истом принципу као и запослени на неодређено време који су директни или индиректни корисници државног буџета.

Кредити за пољопривреду

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде заједно са локалним самоуправама улази у мере за дугорочно кредитирање пољопривредне производње преко банака. Министарство за ове намене обезбеђује 25 одсто средстава, јединице локалне самоуправе 25, а банке 50 одсто. Најмањи износ средстава који јединице локалне самоуправе одређују за ове намене износи милион динара, док максималан износ средстава не може бити већи од 30 милиона динара по јединици локалне самоуправе. Ове године ће Министарство пољопривреде за овај вид помоћи обезбедити чак 700 милиона динара.

Подсећања ради, Министарство пољопривреде покренуло је у августу 2008. године иницијативу према локалним самоуправама за оснивање фонда за развој.

Бесплатна обука за најстарије

Првих десет полазника, Београђана старијих од 65 година, успешно је завршило програм основне обуке рада на рачунару у оквиру бесплатног курса „Електронска писменост 65+“. Сертификате им је, у електронској читаоници Библиотеке „Ђорђе Јовановић“, у Змај Јовиној 1, уручио заменик градоначелника Милан Кркобабић.

Пројекат реализује Библиотека града, с циљем да што више програма приближи старијим суграђанима. Поред

узимања књига из свих јавних библиотека у Београду, корисници бесплатне чланске карте за библиотеку „65+“ имају право и на бесплатан курс основне обуке за коришћење рачунара.

Обука за рад на рачунару обавља се у Библиотеци „Ђорђе Јовановић“, а пријава за нове течајеве је у току. Сви полазници који успешно заврше обуку добиће и 10 сати бесплатног интернета у овој библиотеци.

Око 2.500 београдских пензионера бесплатно у бање

И ове године корисници пензија са најнижим примањима ће о трошку Фонда ПИО боравити у српским бањама за шта је издвојено 246,6 милиона динара. Пензионери из Београда, њих 2.524, који претходне три године нису користили ову погодност а месечне припадљности им не прелазе 19.825 динара, ових дана добијају обавештења на кућну адресу и телефоном о томе у коју ће бању бити позвани. Највећи број (627) ићи ће на опоравак у Бању Ковиљачу, у Пролом бањи ће се одмарати 356, у Ивањици 254 пензионера, док ће остали бити распоређени у друге бање.

Да подсетимо, корисницима пензија који у бањама бораве о трошку Фонда рефундирају се и трошкови превоза у висини повратне аутобуске карте или возне карте другог разреда, уколико превоз није организован.

Сертификати за будуће завариваче

У Другој техничкој школи у Крагујевцу додељени су сертификати и атести незапосленима који су завршили обуку за завариваче у оквиру Центра за континуирано образовање одраслих.

У овом центру протекле школске године организовано је 26 обука у трајању од четири и по месеца за 262 полазника, незапослених са евиденције Националне службе за запошљавање. За стицање звања заваривача за електролучно заваривање владало је нешто веће интересовање, али је НСЗ финансирала обуку двадесет полазника.

Чекајући на посао у својој струци та лица су се одлучила да се обуче за друго занимање да би лакше дошла до запослења. Иначе, Центар за континуирано образовање одраслих овакве обуке реализује већ шест година, а већина полазника је до сада нашла посао у струци за коју се обучавала.

Исплата пензија

Исплата првог дела јунског чека пензионерима из категорије запослених почела је 10. јула.

Пензионери самосталних делатности примили су целе јунске пензије 2. јула. Пензионисаним војним лицима и бившим пољопривредницима први део пензија за јун исплаћен је 6. јула.

„Ластин“ попуст за ваљевске пензионере

Ваљевска „Ласта“ одобрила је пензионерима овог града да у аутобусима на градским и приградским линијама, уз месечну карту, добију попуст у превозу од 30 одсто. У „Ластин“ је одлучено и да пензионери који путују на релацији Ваљево–Београд и обратно карту плаћају 20 одсто јефтиније, што значи да ће од сада, уместо досадашњих 540, превоз у једном правцу

плаћати 440 динара. У овом предузећу очекују да ће се после ове одлуке повећати број најстаријих Ваљеваца који ће користити услуге превоза на градским, приградским и међуградским линијама, чиме ће се надокнадити средства дата на име попушта.

Накнада за погребне трошкове

Накнада погребних трошкова која се исплаћује фамилијама преминулих пензионера (или оне ко је платио сахрану) у јулу, августу и септембру износиће 32.628 динара за кориснике пензија из категорије запослених, 31.946 за пензионере самосталних делатности и 12.240 динара за пензионисане пољопривреднике.

У складу са чланом 75. Закона о пензијском и инвалидском осигурању, на име погребних трошкова исплаћује се износ једне и по просечне пензије, у претходном кварталу.

СКУПШТИНА САВЕЗА ПЕНЗИОНЕРА СРБИЈЕ

Стандард штите општинска удружења

Законска регулатива треба да буде таква да омогући заштиту најнижих пензија и да обезбеди усклађивање које неће пензије оставити далеко иза просечних зарада

Пензионери деле судбину свих грађана Србије, па су тако и проблеми са којима се Савез пензионера суочава исти они који притискају читаву нацију, али и свет због економске кризе. Зато су и активности ове организације у протеклом периоду биле везане за превазилажење ових потешкоћа и настојања да државни и други надлежни органи имају више разумевања према пензионерској популацији, наводи се у Извештају о раду Савеза пензионера усвојеном на седници којој је председавао Ђуро Перић, посланик у Скупштини Србије.

Прошле године је 10.597 најугроженијих пензионера боравило у бањама о трошку Фонда ПИО за шта је издвојено око 260 милиона динара. Пошто су се приликом одлучивања о томе ко ће користити ову погодност у организацијама и удружењима пензионера јављали проблеми, из Савеза пензионера иницирано је да се конкретизује Правилник тако

Радован Темеринац и Ђуро Перић

што је одређено колико из сваке категорије: старосних, инвалидских и породичних корисника може да користи ово право. Одређена је и улога општинских организација и Удружења Савеза пензионера приликом расподеле места и издвојена су средства за трошкове рада.

У дискусији која се на седници водила о Извештају о раду чуло се да више пажње треба посветити удружењима пензионера по општинама, њиховом раду и

активностима јер се она у Извештају и не помињу. Наглашено је, сви учесници у дискусији су били сложни на ову тему, да стандард пензионера стално опада и да су удружења та која настоје да га заштите: набавком огрева, прехранбених и хигијенских производа на више месечних рата без камате.

Чула су се и мишљења да су организације пензионера остале по страни када је реч о изменама Закона о ПИО. Истакнут је став да Савез пензионера мора да ојача и буде јединствен, са већим утицајем у земљи, поготово што је корисника пензија све више: према последњим подацима 1.603.668. Зато је и неопходно заштитити њихов стандард, а да би то било могуће неопходно је да законска регулатива буде таква да омогући заштиту најнижих пензија, али и да обезбеди усклађивање које неће пензије оставити далеко иза просечних зарада, нагласио је Милан Ненадић, председник Савеза пензионера Војводине. Он је изнео и предлог да се усагласе ставови о томе шта и како када је усклађивање у питању предлаже Савез пензионера и да се то достави посланичким клубовима у Скупштини Србије да би они предложили амандмане на закон када се на јесен нађе пред посланицима.

В. Анастасијевић

Представници Министарства рада и социјалне политике и кабинета потпредседника Владе Србије

Изабрано ново руководство

Предлаже се продужење рока чекања за оне који су већ једном користили бесплатан боравак у бањи

Општинско удружење пензионера Зрењанин, које броји око 7.500 чланова организованих у 34 месне организације, одржало је крајем јуна Изборну скупштину на којој је усвојен нови Статут у складу са Законом о удружењима грађана и изабрано ново руководство Удружења.

Како је услед економске кризе видно погоршан материјално-социјални положај пензионера, посебно оних који примају најниже пензије, Удружење је већину својих активности усмерило ка помагању најстаријима да лакше поднесу беспарицу. Делили су им хуманитарну помоћ,

Милан Ненадић

што од својих средстава, што од лане пристигле, помоћи из покрајинских робних резерви (1.900 пакета намирница и средстава за хигијену), омогућили су им да под повољним условима набављају зимницу и огрев, као и да одлазе у њихово одмаралиште у Врњачкој Бањи. Наравно, успешно су се укључили у организацију слања на бесплатан опоравак око 250 пен-

зионера са свога терена у РХ центре и бање Србије преко Фонда ПИО.

– Пошто постоји јасан Правилник о критеријумима бодовања пензионера који је приступачан свакоме, службеници Филијале су крајње непристрасно саставили листе пензионера који ће уживати поменути бенефит са циљем да се максималан број пензионера упути на опоравак у ба-

ње, а искористиће се и сваки динар који је Филијали додељен за ту намену – објаснио је настојања радника Фонда директор Филијале Зрењанин Милан Звекић.

Милан Ненадић, председник Савеза пензионера Војводине, најавио је да ће Савез предложити измену Правилника у смислу да се продужи рок „чекања“ за оне који су већ једном искористили право преко Фонда са три на пет-шест година, да би сви који испуњавају услове пре њих отишли у бање. Такође, најавио је да ће покушати, преко републичког Савеза пензионера и посланичких група, да утичу на измену Предлога Закона о ПИО који је Влада Србије упутила у скупштинску процедуру, у смислу да прелазне одредбе о индексацији пензија остану као дугорочне – основне одредбе, и да се задрже заштитне одредбе за најниже и просечне пензије из садашњег закона.

М. М.

СКУП ПЕНЗИОНЕРА У ПЕЋИНЦИМА

Било би боље да је више новца

Сва удружења пензионера морају да раде у складу са законом и да плаћају држави порез, речено је на регионалном скупу пензионера, који је у организацији Општинског удружења Пећинци одржан у овом сремском граду. На састанку су се окупили представници удружења из Шида, Руме, Сремске Митровице и Старе Пазове, који су о свом раду и проблемима разговарали са Миланом Ненадићем, председником Савеза пензионера Војводине.

Пензионери тешко живе и у Срему, а готово сва њихова удружења, како је речено, муку муче с недостатком средстава.

– Од општине смо добили само 40.000 динара, али се не жалимо, јер су нам санирали кров, окречили просторије и заменили инсталације – рекао је у Пећинцима Светозар Којић, председник шидске организације пензионера.

Смиља Тадић, секретар Општинског удружења пензионера у Руми, додала је да нису задовољни сарадњом са локалном самоуправом, јер се све завршава на писању захтева за помоћ.

Слично је и у сремскомитровачкој општини, у којој 1.260 пензионера добија месечне принадежности испод 8.000 динара.

У Пећинцима, како кажу, све функционише. У 2009.

години пећиначко удружење је имало годишњи приход већи од 12.000.000 динара, а на зарађени новац уредно је плаћен порез држави. Годишње набаве око 3.600 пакета сухомеснатих производа и велике количине огрева, а како све раде преко жиро-рачуна, стекли су поверење пензионера.

– Од локалне самоуправе добили смо лане 600.000 динара, а омогућили су нам и одлазак на Олимпијаду пензионера – рекао је Слободан Плавшић, председник пећиначког удружења.

Према речима Ђорђа Сарића, председника Удружења из Старе Пазове, они су део свог простора уступили

Центру за социјални рад, који им заузврат плаћа месечне трошкове.

– Наша организација ће остати нестраначка и хуманитарна и радићемо само у интересу пензионера. Многи пензионери су доспели у веома тешку финансијску ситуацију, па смо због тога затражили од Извршног већа Војводине хуманитарну помоћ за најугроженије – нагласио је Милан Ненадић, председник Савеза пензионера Војводине.

На крају скупа у Пећинцима договорено је да се у септембру представници пензионерских удружења из Срема поново окупе у Старој Пазови.

Д. Р.

СКУПШТИНА ГРАДСКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ПЕНЗИОНЕРА БЕОГРАДА

Урадило се доста, може још и више

Четврта скупштина Градске организације пензионера Београда, којој је председавао Ђуро Перић, отпочела је уз констатацију да је прошлу годину обележио низ разноврсних активности ове организације. Као приоритетан задатак у овој години београдска организација пензионера одредила је пререгистрацију општинских и гранских удружења пензионера код Агенције за регистар удружења, у складу са Законом о удружењима грађана, затим усклађивање свих законских аката, промовисање и интензивирање рада добровољног Фонда солидарности и омасовљење

чланства, будући да је од око 350.000 пензионера свих категорија тек једна трећина, нешто више од 100.000, учлањено у неку од пензионерских организација на територији Београда.

Заједнички проблем већине пензионерских организација, који је иначе актуелан неколико протеклих година, и даље је недостатак минималног простора за рад, а нема ни довољно финансијских средстава за програмске активности, што све утиче на бројност чланства и пасивизацију појединих пензионерских организација. Такође, више се очекивало од акције обједињене набавке огрева, с циљем да

Ђуро Перић

се избегну посредници и снизи цена тоне угља што, како је речено, изгледа да није наишло на одобравање код појединих организација и удружења пензионера.

Осим разматрања актуелних питања, на седници Скупштине усвојен је и Извештај о раду у 2009. години, Извештај о финансијском пословању, као и измене и допуне Правилника о Фонду солидарности.

М. Иванчајић

ФОНД СОЛИДАРНОСТИ ЗА БЕОГРАДСКЕ ПЕНЗИОНЕРЕ

Мала уплата, велика помоћ

Фонд је основан на бази рада сличних организација у Лондону и Бечу, али је прилагођен нашим условима

Пре нешто више од годину дана, Градска организација пензионера Београда основала је добровољни Фонд солидарности пензионера који ради на принципу самопомоћи, солидарности и узајамности. Посебним Правилником о раду овог Фонда утврђено је да његови чланови

могу бити пензионери, војни пензионери и све старије особе из земље или иностранства (дијаспоре) које добровољно потпишу изјаву о одбитку један одсто од пензије, или редовном уплатом чланарине у договореном року. Висина чланарине може бити и већа од један одсто, у зависности од личне одлуке будућег члана Фонда солидарности. Посматрано на практичном примеру, то значи да ако неко има пензију од 20.000 динара, месечно ће уплаћивати у Фонд 200 динара (колико износи један одсто). Према речима Василија Белобрковића, секретара Градске организације пензионера

Београда, Фонд је основан на бази рада сличних организација у Лондону и Бечу, али прилагођен нашим условима.

По основу чланства у Фонду добија се више права. Право на помоћ породици подразумева да се у случају смрти члана Фонда, под условом да је био члан шест и више месеци, породици исплаћује износ у висини пуне пензије, односно, у наведеном примеру, 20.000 динара. Уколико је неко био члан Фонда краће од шест месеци, а има пензију 20.000 динара, његовој породици припада 50 одсто износа пензије, што у овом случају значи 10.000 динара.

Такође, после 100 месечних уплата у Фонд, члану припада право на повраћај укупно уплаћених средстава. Уколико се након тога продужи чланство, уплате се рачунају од почетка, односно следи 100 нових уплата.

И коначно, члан има право на бескалатну позајмицу која зависи од броја и улога свих чланова Фонда солидарности у удружењу пензионера којем припада. Другим речима, то значи да су број позајмица, висина и рокови отплате засновани, пре свега, на солидарности, и да о томе одлучује свако удружење пензионера посебно.

М. И.

Сениор сервис

На нивоу Градске организације пензионера Београда постоји и Сениор сервис који са различитим фирмама, уз знатније попусте и отплату на више рата, уговара разне врсте услуга за потребе чланова Фонда (али и за све остале старије особе), преко општинских и гранских удружења пензионера. Захваљујући томе, београдски пензионери могу да користе боравак на мору, планини или бањи, уз цене ниже за 20 одсто у вансезони и 12 одсто у сезони; могу себи да обезбеде 24-часовну помоћ путем алармног уређаја у стану (уз попуст од 18 одсто на услуге и уређаје); могу да користе услуге адвокатске канцеларије по ценама нижим и до 50 одсто од адвокатске тарифе; да користе повољне цене уз отплату на рате за куповину постељине итд.

Да деца нађу топли дом

Све је више домаћинстава која желе да се баве старатељством, а основни мотив за чување деце је хуманост, мада се некад не занемарује ни материјална корист

У Центру за социјални рад у Лесковцу недавно је додељено 18 нових сертификата о подобности породице да се бави негом напуштене деце. Сва та лица, односно кандидати које, пре свега, краси велика хуманост,

Воле нове родитеље

Регионални центар за породични смештај и Центар за социјални рад труде се да пруже што бољу заштиту деци без родитељског старања. Она се углавном врло брзо уклапају у нову средину и ретко се догађа да неко трага за својим биолошким родитељима, али су често окупирани разлозима напуштања.

– Има много примера да се деца толико зближе са члановима хранитељских породица да их касније зову да им буду кумови – каже Дивна Стојановић, хумана социјална радница из Лесковца.

успешно су завршили посебну обуку коју су спровели најбољи стручњаци Центра за социјални рад.

Приликом поделе сертификата међу онима који су успешно прошли обуку била су уочена помешана осећања – радост, али и мало зебње. Кажу да су овај дан чекали стрпљиво, да се радују додели

признања, али и да су свесни велике одговорности која их чека када у њихов дом пристигну мала, невина лица о којима треба да брину. О томе гласом пуним узбуђења говори Сузана Ђокић која има троје одрасле деце, располаже довољним стамбеним простором и спремна је да пружи потребну топлину и негу малишанима о којима се буде старала. Готово истоветно мисле и Зорица Величковић и Благоје Ђорђевић, додајући да је хуманост била пресудна да се прихвате ове велике одговорности, али не занемарују, говоре искрено, ни друге околности, попут материјалне надокнаде коју ће добити и која ће им добро доћи у ово кризно време.

– Веома смо задовољни радом тима за стручно оспособљавање – каже директорка Центра за социјални рад у Лесковцу Снежана Милојковић, наглашавајући да се обука

породица које би се бавиле хранитељством обавља по потреби, а најчешће једном годишње.

Дивна Стојановић, члан тима за обуку и један од едукатора, која при том годинама брине о деци без родитељског старања, каже да су сви полазници стекли знања и вештине за бављење овим хуманим послом, а изабрани чланови хранитељских породица стално наглашавају да је њихов основни мотив за пријављивање хуманост.

– Ове године се Центру за социјални рад за овај вид обуке пријавило 120 породица, али је, после детаљне анализе, изабрано осамнаест које су успешно прошле кроз једанаест радионица и чији су чланови стекли потребна знања о деци без родитељског старања, њиховим особинама и потребама – наглашава ова социјална радница.

У граду на Ветерници тренутно је стотину деце без родитељског старања, а о њима брине 75 хранитељских породица. Свака прича носи исту поруку, али је и свака на свој начин дирљива, јер су сусрети малишана и чланова породице која о њима брине увек потресни, као што су веома потресни и растанци.

Дивна Стојановић, која руководи и Регионалним центром за породични смештај, каже да се нагледала тужних, невиних и несрећних дечјих погледа од којих срце затрепери. То, та слика дечје немоћи и невиних очи које позивају у помоћ и призивају наду, били су најважнији разлог што је давно, пре готово тридесет година, одлучила да живот подреди решавању туђих невоља, а то је и најважнији мотив код свих оних који се баве хранитељством.

Данило Коцић

МЕРЕ И СРЕДСТВА ЗА РАЗВОЈ АГРАРА У ПОКРАЈИНИ

Програм руралног развоја

На седници војвођанске владе од 30. јуна, између осталог, усвојен је и сет решења из области пољопривреде. Утврђен је Програм руралног развоја АП Војводине у 2010. години, донето је решење о дугорочним мерама за спровођење одгајивачког програма од 2010. до 2014, а усвојен је и Програм заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта у Војводини у овој години.

За остварење Програма руралног развоја планирана је сума од 155 милиона динара, која ће се распоредити на десет мера, а новина је да ће се суфинансирати и отварање Музеја пољопривреде у Зрењанину.

Према речима Данијела Петровића, покрајинског секретара за пољопривреду, мере за одгајивачки програм усмерене су на развој и интензивирање производње у сточарству, повећање учешћа ове гране у укупној пољопривредној производњи, као и извоз сточарских производа, што ће повећати и број запослених у примарној пољопривредној производњи.

Програм заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта Војводине у овој години реализоваће се средствима у износу од милијарду и 347 милиона динара.

М. Мектеровић

ХУМАНИТАРНА ПОМОЋ
ВЛАДЕ АП ВОЈВОДИНЕ

Донације поплављеним подручјима

На седници одржаној 7. јула Влада АП Војводине прихватила је информације и донела одлуке о неопходности пружања помоћи угроженом делу становништва у Покрајини и Републици.

Из Дирекције робних резерви АП Војводине, због елементарних непогода изазваних обимним падавинама, у општину Нова Црња послато је 20.000 литара флаширане воде, 1.000 литара средстава за дезинфекцију, као и 431 литар текућег сапуна, а општине Кикинда и Житиште добиће грађевински материјал. Укупна вредност ових донација је 4.747.600 динара.

У општину Трговиште, такође због последица преобимних падавина, отпремљено је више од 20.000 литара воде за пиће. За 30 породица прогнаних са Косова и Метохије, које су се вратиле у село Жач, прослеђени су прехранбени пакети. За потребе ромске популације обезбеђено је 5.000 прехранбених и санитарних пакета, а и члановима Удружења дистрофичара Јужнобачког округа упућени су пакети прехранбених производа.

Нису заборављени ни радници из предузећа у општинама Кула, Сремска Митровица, Рума, Нова Црња, Оџаци и Нови Сад којима у дужем временском периоду нису исплаћене зараде. Њима ће се упутити око 2.000 пакета са прехранбеним производима.

М. М.

АКТИВНОСТИ ЦРВЕНОГ КРСТА СРБИЈЕ

Надметање хиљаду волонтера

Београд био домаћин 24. Европског такмичења у пружању прве помоћи

Око хиљаду волонтера Црвеног крста из целе Европе учествовало је протеклог викенда на 24. Европском такмичењу у пружању прве помоћи на Калемегдану. Србија се није такмичила, пошто је последње четири године била најбоља, због чега је ове године домаћин

такмичења био Црвени крст Србије.

Симулације запаљеног аутобуса са путницима и филмска сцена борбе из 19. века су два од укупно девет радних полигона на којима су такмичари показивали вештине, умеће и знање.

Глумци су глумили повреде, шминкери их шминкали да изгледају потпуно реално, а екипа Шведске је показала своје знање и вештине у указивању прве помоћи у области опекотина, рана које

кваре и поломљених костију, сазнајемо од председника Црвеног крста Србије Драгана Радовановића.

Такмичење је садржавало задатке из прве помоћи са различитим ситуацијама масовних несрећа са већим бројем повређених, а такмичари су имали десет минута да збрину повреде, док су се поред њих налазиле судија.

Победнички пехар ове године припао је екипи из Велике Британије, други су били Словенци, а трећи Ирци.

Осим радних полигона, на такмичењу се налазило и десет забавних полигона у којима се оцењује знање о Црвеном крсту, као и спретност такмичара.

Нагласимо још једном, организација овогодишњег Европског такмичења екипа прве помоћи поверена је Црвеном крсту Србије због четири узастопне победе, па је и пехар такмичења прешао у трајно власништво наше организације.

Г. О.

ДОБРОВОЉНО ПРУЖАЊЕ УСЛУГА ЗАКОНСКИ УРЕЂЕНО

Рад за опште добро

Закон о волонтирању ступио је на снагу прошлог месеца, његова примена почеће 6. децембра, али већ изазива бројна питања и недоумице

Волонтирање је активност која је у свету призната као изузетно значајна, не само због развијања друштвене свести о солидарности и хуманијем и равноправнијем друштву, већ и због своје економске вредности. Због тога је и ЕУ препоручила да се ова област и код нас уреди на подстицајан начин, али и да се обезбеде релевантни статистички подаци о обиму и економској вредности волонтирања. Следећи ове препоруке, наш Закон о волонтирању, који је ступио на снагу 5. јуна, а почеће да се примењује 6. децембра ове године, предвидео је низ административних процедура – пријављивање волонтирања, добијање дозволе за волонтирање, склапање уговора о волонтирању, вођење евиденције, писање извештаја о волонтирању...

Чини се да ће се прибављањем свих ових података остварити један од циљева Закона, а то је да се напишу све волонтерске организације и утврди обим ове делатности. Према речима Марка Стојановића из Организације младих, при Удружењу грађана „Грађанске иницијативе“, оволико административно оптерећење управо је у супротности са самом природом волонтирања и оно ће само одбити организаторе да пријаве и евидентирају своје волонтерске акције. Стојановић

ове тврдње поткрепљује тиме што је Закон омогућио да се ад хок активности не сматрају волонтирањем па се самим тим и не евидентирају и, што је још важније, Закон је из волонтирања изузео све активности Црвеног крста, који броји више хиљада чланова, као и активности регистрованих чланова политичких странака и невладиног сектора, где се 60-70 одсто активности спроводи управо кроз волонтирање.

– Такође – наставља Стојановић – оволика администрација неће помоћи ни у

и што је јасно наглашена забрана дискриминације волонтера. Занимљиво је да у земљама које немају никакву законску регулативу волонтирање има највећи обим и економски допринос.

У Великој Британији, каже Марко Стојановић, економски допринос од волонтирања је 42 милијарде фунти, што је седам одсто друштвеног дохотка, а највећи корисник је друштво и угрожене групе.

Недоумицу изазива и то што, иако је код нас волонтирање дефинисано као или обављање делатности од општег интереса, за опште добро или добро другог, а без стицања личне материјалне користи како за организатора, тако и за волонтера, нови Закон о волонтирању обезбеђује право профитним организацијама, компанијама и предузећима у приватном или друштвеном власништву да буду организатори и корисници волонтирања. С обзиром на то да волонтирање искључује стицање личне добити, остаје нејасно, до

почетка примене Закона, какве су то волонтерске активности које ће организовати и користити компаније чији је основни циљ стицање профита.

Сандра Станков-Мијатовић

НЕНАДУ ИВАНИШЕВИЋУ, ДИРЕКТОРУ ГЕРОНТОЛОШКОГ ЦЕНТРА СУБОТИЦА

Потпуно посвећени корисницима

Упоредни развој институционалних и отворених облика заштите – основа стратегије развоја социјалне заштите старих

Геронтолошки центар Суботица недавно је обележио 32 године постојања. Установа која је од самог почетка имала истанчан приступ према корисницима, наметнула са последњих година локалној самоуправи као значајан партнер, али и стручној јавности као најбољи геронтолошки центар у Србији који иде у сусрет потребама све старије популације.

Институционалном заштитом овде је обухваћено 680 корисника, док је више од четири хиљаде оних који, захваљујући нези и помоћи у кући, као и услугама које добијају у геронтолошким клубовима, одгађају одлазак у дом.

На челу установе је доктор економских наука Ненад Иванишевић (38 година) који је магистрирао на реформи система социјалне заштите и упоредним искуствима – човек кога често позивају на стручне скупове у европским и другим градовима да би говорили о постигнућима Србије у овој области.

Недавно је у Атини одржана Конференција Европске социјалне мреже са које је донео веома повољне утиске.

– Радује ме што сам могао да упоредим нека наша искуства у Србији и Војводини са колегама из земаља које су већ у Европској унији и с поносом могу да кажем да смо ми по систему социјалне заштите знатно изнад Румуније и Бугарске. Бугарска тек сад креће у реформски процес – усвајање стратегије коју је Влада Републике Србије усвојила још 2005. године и развијање акционих планова које, рецимо, Суботица и још 27 општина у Србији већ одавно имају – задовољан је Иванишевић.

У разговору с колегама из Грчке која је члан ЕУ уверио се да је наш систем социјалне заштите боље организован:

– Постоје огромни простори Грчке, готово у мањим местима, где је кроз децентрализацију, локалним самоуправама

Ненад Иванишевић

препуштено да утврђују ниво социјалне заштите, а они нису утврдили никакав ниво. Били смо гости и колега из Румуније. Осим неколико главних центара – Темшвара и Букурешта, социјална заштита у другим местима некако је споредног карактера, и то још није онај ниво који ми имамо у свим општинама Војводине и у већини општина у Србији – преноси своје утиске Иванишевић.

Према речима нашег саговорника, наша земља је у овој области знатно испред неких корака формалног приступања ЕУ јер смо на нивоу Мађарске, Словеније и Хрватске. Македонија и Босна и Херцеговина су иза, а испред нас су свакако Немачка, Норвешка, Данска и друге развијене земље. Оно што карактерише те високоразвијене земље јесу и услови у којима људи раде. Много је више техничких помагала која не чине само да се корисник пријатније осећа, него и да се радник што више заштити, да мање иде на боловање.

– Зараде су, као и цене смештаја, из нашег угла астрономске. Посетио сам у Луксембургу прелеп, ексклузиван дом у коме је месечни смештај од три хиљаде

до пет хиљада евра, а плата директора осам хиљада евра. Мада, нисам видео толико новина или вишег квалитета да бих рекао да је толика разлика, у односу на нас, оправдана – каже Иванишевић.

Прошле године у свим месним заједницама одржане су презентације услуга које становницима нуди суботички Геронтолошки центар. Кретање ка кориснику је стил рада служби социјалне заштите у развијеном свету.

– У локалним самоуправама знатно богатијим него што су наше велика је децентрализација социјалних услуга кроз постојање више сервиса. Они су давно схватили да је лакше остварити услугу уколико нема компликованог поступка, претераног учешћа бирократије и чекања да корисник дође по услугу. И ми бисмо морали ићи у том правцу – да скратимо бирократске поступке при смештању у установе или остваривању права на помоћ и негу, сасвим је свеједно, и да боље информишемо потенцијалне кориснике о врстама услуга. Један од наших концепата развоја је да упоредо развијамо и институционалну и ванинституционалну заштиту. Због развоја једног

облика не треба занемаривати други. Јер, што смо ми више радили на терену и развијали отворену заштиту, све више се људи интересовало за домски смештај. Нити можемо, нити треба све старе људе смештати у дом. Нормално је да се што више услуга пружа у природном окружењу корисника. Отуд инсистирамо и кроз јавне радове да се што више услуга пружа у кући корисника – јасан је наш саговорник.

Многи желе у дом јер су усамљени, други због здравственог стања, јер су потпуно зависни од неге и помоћи, долазе у установу. И њима треба пружити максимум, да не би осећали непријатност и тежину.

– Захваљујући пројекту који је одобрило Извршно веће Војводине, 2003. године отворили смо Центар за рехабилитацију корисника где два виша физиотерапеута и пет медицинских техничара пружају све облике физикалне рехабилитације. Није нам циљ да неко дође непокретан и такав остане, него да га опоравимо колико год је могуће, и то сматрамо једним цивилизацијским нивоом – јасан је Иванишевић.

Стандардима и нормативима у Србији није предвиђен овако висок ниво услуга, зато нашег саговорника питамо каква је регулатива у развијеној Европи.

– У зависности од земље до земље домови су у власништву државе (мањи број), невладиног сектора (доста је црквених), приватни (држава попут Словеније дала концесије), или класични приватни домови. Само у својим домовима држава одређује цену смештаја и зараде запослених, а њена основна улога у свим установама је контрола, што је добро и што верујем да ће ускоро доћи и код нас. Без обзира о ком се облику социјалне заштите или власништва ради, постоји јединствена контрола. Нико не може да иде испод одређеног нивоа који је утврђен нормативима и стандардима одређеног министарства или регулаторног тела, и сви су исто контролисани. Ником се не прогледа кроз прсте. Јасно се поштују стандарди и процедуре и то је добро, јер те процедуре гарантују јединствен ниво социјалне заштите – појашњава Иванишевић.

Постоји и потреба и жеља људи да инвестирају у приватне домове, а за-

конска регулатива би требало да у томе помогне.

– У припреми је нови закон о социјалној заштити (већ је прошао квалитетну стручну расправу) који на један знатно либералнији начин регулише ову област. Када прође у Скупштини, као и пратећи подзаконски акти, могао би у наредним годинама да донесе велике измене – да се тржиште отвори, чиме ће се створити конкуренција и натерати и нас и приватнике да радимо квалитетније. Битно је да се законом, осим минимума стандарда, који свакако неће бити испод нивоа средње развијених установа социјалне заштите у Србији, утврди и ко тај минимум контролише. Предлог новог закона је кључ или решење проблема децентрализације социјалне заштите и приближавања кориснику, што је веома битно. Приватници, невладине организације и

ниво средстава који је утврђен за 2009. годину остао исти и за ову, тако да смо остали једини буџетски корисник коме није смањен удео. Геронтолошки центар је корисник 44 милиона динара из локалног буџета што је, ако се подели на број становника, једно од најзначајнијих давања у Србији.

Све локалне самоуправе мораће када да развијају сервис за отворену заштиту. Јер ми смо, не само социјално-здравствена институција која пружа услуге, ми смо пре свега људска институција, веома често једини који закуцају на врата неким корисницима. Велики је број старачких домаћинстава, а ми смо сервис који детектује све њихове потребе – јасан је Иванишевић.

Одобрен је ИПА пројекат о прекограничној сарадњи са Мађарском, коме је циљ развој социјалне заштите у при-

Са једног од многобројних скупова

сви који одлуче да инвестирају лакше ће завршавати процедуре око добијања дозвола, али нормативи и стандарди бриге о кориснику неће бити нимало либерални – неће се ићи на смањење нивоа неге која се пружа – оптимиста је Иванишевић.

Осим смештаја у установе, у многим локалним заједницама потребно је увести или проширити услуге помоћи и неге у кући, и геронтолошких клубова, а установа на чијем челу је наш саговорник има искуства у томе.

– Суботица има ту услугу од 1971. године. Први смо отворили клуб, захваљујући сарадњи са локалном управом. У неколико протеклих година поставили смо један од најозбиљнијих буџетских партнера града и с поносом истичем да је

градским месним заједницама и очување старих заната кроз радну терапију у сеоским заједницама.

– Вредност пројекта је скоро 80.000 евра, преко којих ћемо реновирати наш клуб у Бајмоку и афирмисати рад жена из Таванкута. Од тог новца много нам је значајније што смо успели да као установа социјалне заштите прођемо ту процедуру, да направимо пројекат на енглеском од преко 200 страна, и уђемо на референтну листу ЕУ као установа корисник њихових средстава, све припремајући се за неке следеће претприступне фондове и озбиљнија средства – закључује Ненад Иванишевић, директор Геронтолошког центра Суботица.

Ика Митровић

ТВРЂАВЕ НА ДУНАВУ – ЕВРОПСКИ СПОМЕНИЦИ ВОЈНЕ АРХИТЕКТУРЕ

Дунавски бастиони наслеђа

Ове монументалне творевине су битан ресурс развоја домаћег туризма и важан део културног коридора југоисточне Европе

У Смедереву је почетком јуна ове године одржана конференција „Тврђаве на Дунаву – могућности и изазови“, коју је иницирало Министарство културе у сарадњи са Министарством трговине и Туристичком организацијом Србије. На скупу је представљен развојни пројекат „Пут културе – тврђаве на Дунаву“, који се реализује у оквиру регионалног програма за културно наслеђе југоисточне Европе и УНЕСКО. Циљ читавог пројекта је обједињавање седам дунавских тврђава у тематску целину. Истовремено, пројекат треба да допринесе и да економске могућности тврђава буду у функцији развоја локалних средина у којима се оне налазе. Тих седам утврђења, низводно од Бачке према Ђердапу ређају се од Бача и Петроварадина, преко Калемегдана, потом Смедерева, Рама, Голупца до близине границе с Румунијом где је тврђава Фетислам.

Грађене давно на неприступачним местима, тако да је улаз у њих омогућен само преко мостова, зидане у ка-

мену, тврђаве, којих је данас у Србији преостало тридесетак од чак две стотине средњовековних утврђења, у 21. веку нас бране од заборавља. Некада су биле упечатљиве по својој величини, стратешкој промишљености и сталној војној постави. Време је показало да су биле и прет-

ходнице оног што се данас назива град.

Дунав је све до краја 19. века био најважнија саобраћајница овог дела Европе. Управо на приобаљу ове реке у Србији подизане су тврђаве које се сада сматрају најзначајнијим европским споменицима војне архитектуре. Као такве, ове монументалне творевине су битан ресурс развоја домаћег туризма и важан део културног коридора југоисточне Европе.

Од зуба времена највише су се одбраниле тврђаве које су своју сврху задржале и у каснијем периоду, у време отоманске империје. Већина ових утврда је кроз историју дограђивана и прилагођавана напретку наоружања и ратне технике, што је водило губљењу њиховог првобитног сред-

њовековног изгледа. Неке од њих су и данас препознатљиве по бедемима и кулама.

Током реке и времена бившег

Сместена на острвцу, насталом од некадашњег меандра реке Монстонге, тврђава у Бачу је најзначајније и најбоље очувано средњовековно утврђење Војводине. Крајем 19. века Угари су заузели Панонску низију и Бач у коме се налазила земљана аварска тврђава. Даље су се низали бројни историјски догађаји па и записи о овом утврђењу. У једном од писама, бачки надбискуп забележио је о Бачу: „Можемо да уживамо у најчистијој дунавској води, а да је Нарцис жив, могао би да се огледа у води и да ужива!“ Пројекат „Векови Бача“, који је заживео 2006. године, развојни је пројекат базиран на културном и природном наслеђу општине, а произашао из активности на истраживању, конзервацији, рестаурацији и ревитализацији тврђаве у Бачу. Предвиђено је да се реализује у потпуности ове године.

Изванредан споменик културе, Петроварадинска тврђава с временом је прерасла обележје Новог Сада. Можда данас звучи далеко и нестварно, али у току ратова за време аустријске царевине гарнизон Петроварадинске тврђаве сачињавало је 64 официра, 8.134 пешадињаца, 120 коњаника, 863 артиљерца, 21 лагумар и 93 инжењера и минера. Тврђава је, међутим, подигнута много раније. Још давне 1688. године срушена је средњовековна угарска утврда, и четири године касније је почела прва фаза градње садашње тврђаве која је трајала готово четрдесет година, а 1780. године завршена је друга фаза изградње. Из угла садашњице, петроварадинске фортификације недвосмислено спадају међу

Бач

Голубац

најбоља остварења европске војне архитектуре 18. века. Својим доминантним положајем, Гибралтар на Дунаву и данас стамено улепшава обронке Фрушке горе.

Понекад се, нажалост, чини да Београдска тврђава, уздигнута поврх ушћа Саве у Дунав, у парку Калемегдан чији је изглед тешко дочарати, не

Овековечене у бакрорезима

У фонду Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић“ налази се најстарија књига о Дунаву, картографа Зигмунда фон Биркена из 1864. године, која у четрдесет бакрореза сведочи о градовима на овој највећој европској реци. Баш у тој збирци верног приказа градова из времена кад су бакрорези настали налазе се и Београдска и, иако мало удаљена од Дунава, Шабачка тврђава.

привлачи довољну пажњу не само суграђана који су јој увек наомак. Али је завређује, јер је поникла на Сингидунуму, јер је била важно упориште Римског царства, и зато што је на том истом месту на рушевинама античког утврђења настала прва словенска насебина. Упечатљивост белог камена у очима рановизантијског периода наденула је име белом граду – престоници Београду. Ова утврда је споменик од међународног значаја.

Симбол борбе за српску средњовековну државу, Смедеревска тврђава подигнута

је као центар световне и црквене власти у време деспота Ђурђа Бранковића. Представља последње велико остварење ове врсте у нашем наслеђу и споменик културе од изузетног значаја. Више пута рушена и подизана, мењана и прекрајана, доказ је бурне српске историје. Дефинитивно пада у турске руке 1459. године. Чине је Велики и Мали град испред којих су спољни бедеми имали ровове испуњене водом. Турска војска напушта Смедерево 1867. године, када га је заједно са још шест српских градова предала кнезу Михаилу.

Обнова ради будућих нараштаја

Средњовековна тврђава Рам, која се налази у истоименом селу, споменик је културе у категорији археолошких налазишта. Према једном од предања, саградио ју је Бајазит Други 1483. који је у паузи од ратовања са Угарима наредио да му на узвишењу над Дунавом положи на траву ћилим – ихрам. Након успешног војевања наложио је да се на месту где је стајао његов ихрам подигне тврђава,

названа Харам – Рам. Лично он је тврђави дао специфичан петоугаони облик, полагајући камење на ивице утврде. Уздиже се на стени која се са североисточне стране спушта ка Дунаву. Утврду чини пет кула, а опкољена је бедемом и широким сувим шанцем. О њеном настанку су испредене легенде и свака има основу у прошлости јер се кроз историју она везује и за Римљане, и за Словене, и за Турке. Одолела је многобројним налетима и биткама, колико је могла и зубу времена, али је данас занемарена и запуштена.

Голубац својим именом чува сећање на лепу девојку Голубану, коју турски султан није успео да испроси. Легенда каже да је одбијање просидбе платила животом, јер је султан везао за стену а птице су

штина Голубац је припремила пројекат „Оживљавање Голубачке тврђаве“ који треба да се реализује у сарадњи са Румунијом. Стратешки план развоја туризма предвиђа и померање дела магистралног пута који пролази кроз тврђаву, а у априлу је започето осветљавање утврђења. Обнова голубачког града, измештање магистрале и изградња тунела коштаће око шест милиона евра а пројекат би требало да траје три године.

Изузетан споменик из периода турске владавине, тврђава Фетислам, наомак Кладова, вероватно је изграђена 1524. године. Њен назив у преводу значи капија мира. Чине је Мали и Велики град. Мања целина била је артиљеријска база, опасана зидним бедемом са кружним кулама на углови-

Калемегдан

се обрушиле на њено прелепо лице и тело. Иако се Голубачка тврђава први пут помиње у историјским казивањима још 1335. године, нема података ко је њен градитељ. Кроз епохе је била угарска и српска, а данас је, иако под заштитом државе, руинирана, запуштена и обрасла растињем. Оп-

ма и пушкарницама. Велики град је подигнут касније. Изнад капија биле су мермерне плоче које су величале турског султана Махмуда II. Под садашњим именом Кладово се први пут наводи 1596. године у једном аустријском војном документу, у коме је забележен напад хајдука на град и тврђаву. Капија мира је предата Србији на управу 1867. године. Тврђава је истражена и конзервирана али се још чека на њену обнову.

Некада су утврде биле бранитељи владара, племства, насеља, рудника и тргова, а остаће чувари културно-историјског наслеђа ако успемо да их сачувамо од даљег рушења, као сведоке историје, туристичку понуду и један од брендова Србије.

Јелена Оцић

Петроварадин

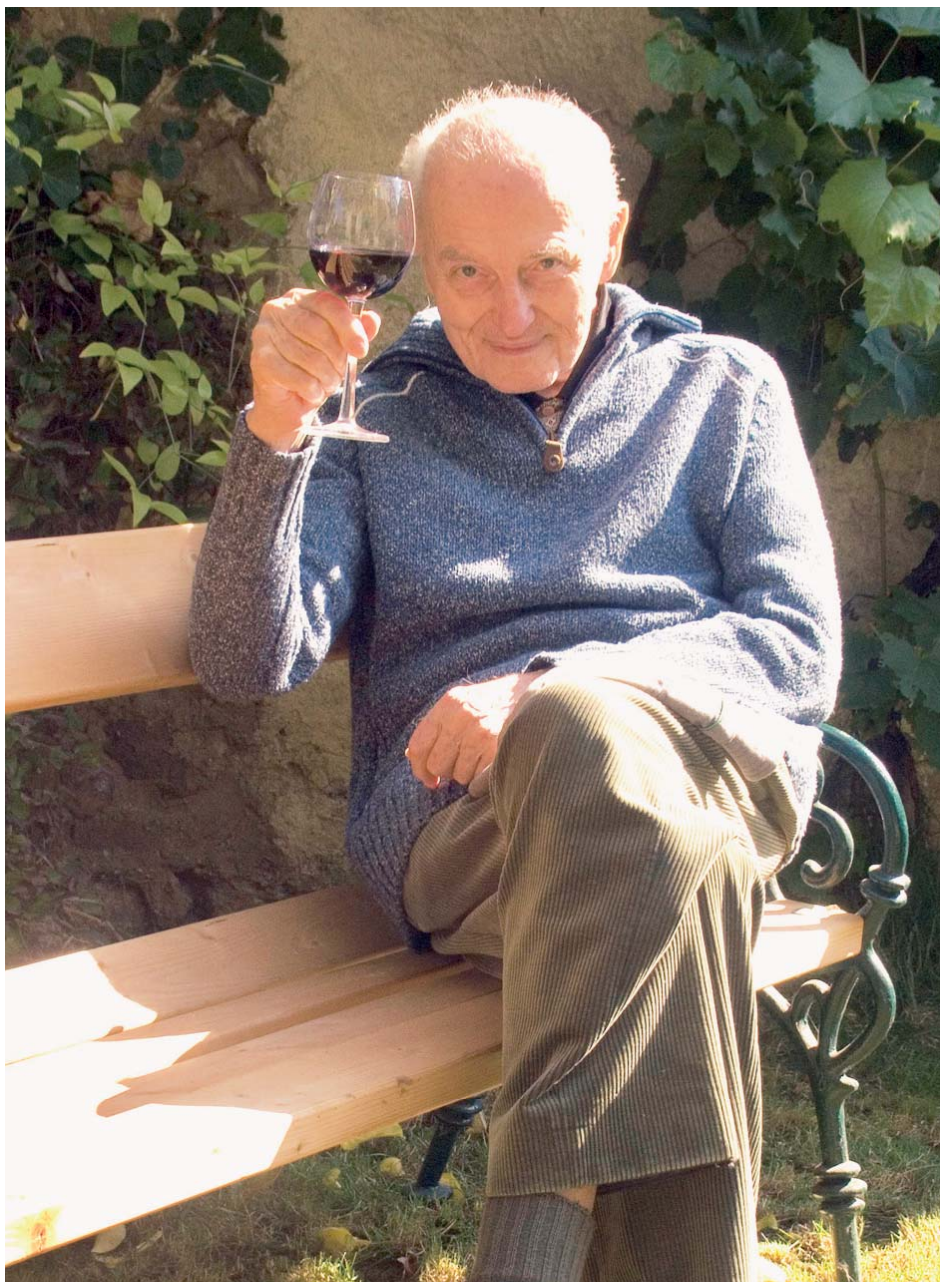

ЗАШТО СТАРИМО И КАКО ДА ТАЈ ПРОЦЕС БАР УСПОРИМО, АКО ВЕЋ НЕ МОЖЕМО ДА ГА ЗАУСТАВИМО

Не старе сви исто

Видни знаци старења почињу да се примећују између педесете и шездесете, а крајем шездесетих година код многих особа већ може да се говори о старости

Старење изазива у организму промене које се развијају прогресивно и неприметно. Знаци старења се не јављају одмах чим процес старења почне да се развија. Они се не јављају ни код свих особа у истом животном добу, јер ни старење не почиње код свих особа у исто време. Особе које живе уредним животом, хране се умерено, доста се крећу и раде, не пију алкохол, не пуше и не узбуђују се лако, спорије старе и дуже живе него они који поступају супротно. Ни сви органи једне исте особе нису захваћени старењем истовремено.

Све је дозвољено, само умерено

Сиромашни стогодишњаци

Занимљиво је да су многи стогодишњаци живели без неког великог благостања. Од 83 париска стогодишњака, на пример, најстарији су били један просјак (116 година) и једна сиромашна жена (112 година). У Атини је 1884. године у азил за старе био смештен један човек за кога се поуздано знало да има 120 година, а који није нигде ништа имао. Разуме се, из тога не бисмо смели извести закључак да је сиромаштво предуслов за дуг живот. Али ни преко те чињенице не би требало олако прећи. Посредно, то би могло бити доказ да ни обиље само по себи није гаранција за дуг живот. Наведени примери поуздано утврђене дуговечности су и потпуно уверљив доказ да људи у великој већини могу стварно живети дуже него што сада живе.

Може се рећи да старење почиње између тридесете и четрдесете године, видни знаци старења почињу да се примећују између педесете и шездесете, а крајем шездесетих година код многих особа већ може да се говори о старости.

– Артериосклероза је један од првих знакова старења. Зато се и каже да је

човек онолико стар колико су му стари крвни судови. Први видљиви показатељи старења примећују се по смањеној покретљивости. Затим се таква „упозорења“ почињу примећивати на кожи. Кожа више није тако глатка и сјајна као раније, постаје мало хрпава, сува и на изложеним местима истањена. Под истањеном кожом полеђине шаке и горње стране стопала виде се јаче истакнуте проширене вене. Око очију и усана, на челу и врату јављају се боре, којих пре тога није било или нису биле тако изражене. На полеђини шака и на лицу изби-

јају мало-помало тамне мрље које су већ добро изражен знак старења (старачка пигментација). Коса почиње да седи и да се проређује (додуше, овај процес код неких људи почиње много раније). Мишићи омлитаве, постају слабији и теже покретљиви, поготово код особа које се и иначе мало крећу. Кости губе калцијум, њихово ткиво се разређује, постају крте и лако се ломе, а преломи тешко зарашћују. Зглобови се деформишу, постају чворновати и квргави, услед чега је ход отежан. У неким случајевима се зглобови окоштавају, нарочито на кич-

ми која постаје укочена, искривљена и савијена напред. Особе са таквом кичмом ходају мање или више погурене – каже др Марија Тасић из Градског завода за геронтологију.

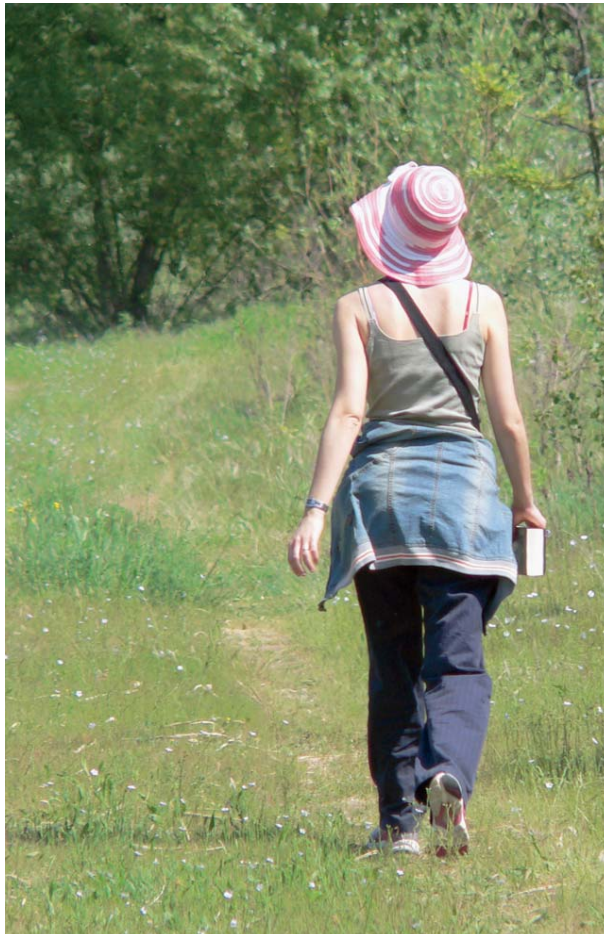
Услед сасушивања појединих органа и смањења њиховог обима (атрофија), код неких особа се у извесној мери смањује и висина. Број можданих и других нервних ћелија смањује се, а не обнавља. Мозак више није у стању да схвата и решава проблеме као раније. Карактеристично за старе особе је да памте и сећају се добро догађаја и доживљаја из детињства, а тешко се или никако не сећају онога што је недавно било. Такве особе су круте у свом схватању и држању.

На плућима, нарочито код пушача, показују се знаци проширења плућа са хроничним бронхитисом и упорним кашљем. Органи за варење не функционишу уредно. Апетит и читав метаболизам је поремећен. Код жена се, али и код мушкараца, услед слабљења функција полних жлезда јављају разне тегобе (климактеријум). Процес старења захвата и поједина чула, нарочито чуло вида и чуло слуха. Са свим овим и другим променама, које старење доноси са собом, улази се полако али сигурно у доба старости.

Старење се, као нормалан биолошки процес, не може избећи ни зауставити, али предузимањем подесних мера може да се успори.

– Пре свега, са „здравим понашањем“ кад је реч о исхрани и физичким активностима треба почети још од детињства када се ствара отпорност према болести и старењу, што представља основу за добро здравље кроз цео живот, па и основу за дубоку старост. И наслеђе има велику улогу у одгађању и успоравању процеса старења. Запажено је да је у неким породицама појава дуговечности чешћа него у другим – објашњава др Тасић.

Људи би, дакле, уз рад и довољно кретања, уз уредан живот, без алкохолних пића и дувана, уз умерену, здраву и лаку храну, која садржи мање масти и угљених хидрата (шећера), а више беланчевина, витамина и у довољној количини минералних соли, могли у већем броју случајева да живе дуже него сада. Али, на такав живот треба да се навикавају од

Са рекреацијом почети у младим данима

младости и да тако живе до најстаријих дана. Уредан живот, уз довољно кретања, и умерена исхрана најбоља су гаранција против раног старења и, следствено томе, обезбеђење дугог живота. Још стари грчки лекар Хипократ је, за оне који желе да буду здрави и да доживе дубоку старост, прописао следећи превентивни кратко срочен рецепт: „Рад, храна, пиће, сан и љубав – све помало“.

Старије особе треба повремено, у дужим или краћим временским размацима, да контролишу здравље. Продужити живот, сачувавши му младост, био је одувек најлепши сан човечанства. У историји има пуно података о томе да су људи на разне начине покушавали да нађу „камен мудрости“ и „еликсир младости“.

– Осим правилне исхране, рад и кретање, уопште, неопходан су предуслов за очување здравља сваке особе, нарочито старије. Кретање појачава крвоток, а тиме и исхрану и јачање ткива. Зато старије особе треба, колико могу, и да нешто раде. Уколико не могу да раде, онда треба обавезно да се шетају. Треба без журбе да препешаче сваког дана пет до десет километара. Један од важних услова да се доживи ведрост и крепка старост је, између осталог, и бављење спортом – саветује др Тасић.

Весна Анастасијевић

КРАГУЈЕВАЦ

Обука за ласерску хирургију

Лекарима хирушког одељења Клиничког центра у Крагујевцу од јесени ће бити на располагању два ласерска апарата, који се могу користити у васкуларној, грудној и пластичној хирургији и у неурологији. Неколико крагујевачких хирурга добило је лиценцу за рад на овим апаратима, а обука ће бити организована и за друге лекаре из Србије, али и из земаља у окружењу.

У крагујевачком Клиничком центру се већ примењују ласерски апарати у неким гранама хирургије, попут васкуларне. Ова метода, као неинвазивна, омогућава безболну интервенцију без ожиљака и брз опоравак пацијената. Ова услуга је ванстандардна и пацијенти је плаћају око 60.000 динара.

М. Сантрач

АПАТИН

Патронажа за палијативне болеснике

Пројекат „Патронажна служба за палијативне болеснике“ који је одобрио Покрајински секретаријат за социјалну политику и демографију реализује 10 запослених у Дому за старе и пензионере Апатин, као и два лекара специјалиста – анестезиолог и неуропсихијатар.

Вредност пројекта који ће трајати седам месеци је 1.200.000 динара. Његова права вредност јесте заправо то што ће максималном негом и здравственом заштитом допринети побољшању квалитета живота најтеже оболелих грађана у терминалној фази болести. Реч је о пацијентима који се налазе у кућним условима, а то је и значајна психо-социјална подршка њима и члановима њихових породица.

Сличан пројекат, који је трајао 10 месеци, у Апатину је успешно спровођен и 2008. године.

И. Митровић

Разноврсно и укусно

Мусака од тиквица

(за 4 особе)

Време припреме: 60 минута

Састојци: килограм тиквица, једна кисела павлака, 2-3 јајета, неколико ченова белог лука, зачини према укусу, мало сусама.

Припрема: Тиквице ољуштити, исећи на шните, мало посолити и оставити десетак минута да пусте воду. Умутити јаја са мало соли па умакати тиквице и спуштати на загрејано уље. Пећи их кратко, и ређати на салвету да упије вишак масноће. У посуду у којој ће се мусака пећи ређати тиквице да лепо прекрију дно па преко њих прелити половину павлаке и посути са доста сецканог белог лука. Затим сложити остатак тиквица, премазати павлаком, посути сецканим першуновим листом и сусамом. Одозго прелити остатак јаја од поховања па пећи на 250 степени док не порумени.

Напомена: Неко уопште не похује тиквице него их свеже ређа у плех, што је, наравно, здравије, али их онда треба мало дуже пећи. Определите се за мање масну павлаку.

Бело месо са павлаком

(за 4 особе)

Време припреме: 40 минута

Састојци: килограм пилећег филеа, једна кисела павлака, 100 грама маргарина, 2-3 шаке презли, 2-3 кашичице биљног зачина.

Припрема: Пилећи филе истањити па га излупати тучком за месо. Шницле посолити биљним зачином, умакати у растопљени маргарин па ређати у ватросталну посуду. Преко тако сложених шницли премазати половину павлаке измешане са презлама. Затим наређати још један ред шницли и премазати остатком павлаке. Посути сецканим першуновим листом и шаком презли. Пећи на 250 степени док месо не омек-

ша и не добије лепу руменкасту боју (око пола сата).

Напомена: Уместо пилетине може да се узме ћуреће бело месо. Вишак масноће после печења покупити кашиком. Уз јело могу да се послуже пржени кромпирчићи. И један савет: кад лупате шницле, ставите их у кесу да вам не би месо прскало на све стране.

Пита са сиром

(за 4 особе)

Време припреме: 50 минута

Састојци: паковање кора за питу, две средње тиквице, 2-3 кришке сира, пола чаше јогурта (мања масне павлаке) или киселе воде, три јајета, уље, со, бибер.

Припрема: Тиквице изрендати, посолити и оставити их да пусте воду. Сир

измрвити па додати јаја, оцеђене тиквице, јогурт (киселу воду), 2-3 кашике уља, мало соли и бибера, према укусу. Ређати коре у подмазан плех и премазивати их са мало уља и припремљеним филем (две коре па фил). Пећи у загрејаној рерни (250 степени) док пита не порумени. Кад је готова, попрскати је са мало киселе воде, прекрити платненом салветом и оставити да одстоји.

Напомена: Ко воли, ова пита може да се направи и у слаткој варијанти. Наравно, бирамо неслан или мање слан сир. Филу додамо кашику-две шећера, ванилин шећер или рендану корицу лимуна. Одозго посути шећером у праху.

Колач с вишњама

(за 4 особе)

Време припреме: 30 минута

Састојци: 600 грама очишћених вишања, три јајета, 1,5 чаша шећера, чаша уља, чаша јогурта, две чаше брашна, прашак за пециво, рендана корица лимуна, шећер у праху и ванилин шећер за посипање.

Припрема: Умутити јаја, затим додати шећер па уље. Кад је смеша добро умућена, усути чашу јогурта, затим брашно и прашак за пециво, па добро изједначити. На крају додати кору лимуна. Половину теста изручити у подмазан и брашном посути плех па мало запећи у рерни (220 степени). Извадити плех па сложити оцеђено воће и прелити остатком теста. Вратити плех у рерну и довршити печење. Колач је печен кад порумени а ивице се одвоје од плеха. Печен колач посути прах шећером у који је додата ванила.

Напомена: Овај колач може да се прави од било којег сезонског воћа, изврстан је. Нарочито добро иде уз шољу хладног млека.

Сладолед од ваниле, чоколаде...

(за 4 особе)

Време припреме: 10 минута (плус десетак сати док се не заледи)

Састојци: три јајета, чаша шећера, чаша мање масне киселе павлаке (киселог млека или јогурта), две кесице шлага, 2-3 кашике шећера у праху, два ванилин шећера, 50 грама чоколаде, воће према укусу, млевени кекс...

Припрема: Шлаг умутити са прах шећером по укусу. Јаја умутити са шећером, додати павлаку, ванилин шећер и умућени шлаг. Све лепо сјединити. Да

сладолед не би био отужан и да се на површини не би стварале иглице леда, у смесу додати неколико капи лимуна. Поделити га у 2-3 посуде па додавати по укусу рендану чоколаду, изгњечено воће, млевени кекс... Ставити у замрзивач да се заледи.

Напомена: Приликом сервирања, сладолед у чашама може се посути сувим грождјем претходно натопљеним у руму и језграма ораха и прелити медом.

Припремила: Р. М.

ПРИЧАЛА МИ МОЈА БАКА

Хоботница

Имамо ми наше прогнозере опште праксе, који су обдаренији пипцима од било којег октопода и у све се разумеју; предвиђају раст по глави становника, процват привреде, стране инвестиције, нова запошљавања...

Заврши се, чедо моје, и то фудбалско првенство. Нагледала сам се утакмица, као никад досад. У почетку због наших, док су трајали, а после су „наши“ постали и они из Гане, док не испадеше на пенале. Е, ондак смо после Милеса и ја, због оне хоботнице што га зову Паул, ишле код кућа Стеве да гледамо утакмице. Није ми, љуби те баба, било толико до фудбала, колико да видим хоће ли тај пророк из акваријума погодити резултат.

И све беше како је он показао да ће бити. Мало је, кажу, био неодлучан док је завирио у кутије са заставама Шпаније и Холандије, али је ипак појео шкољке иза шпанске заставе.

Не могу, дете моје, да се чудом начудим том морском створу који је рођен у Енглеској, а одрастао у акваријуму забавног парка у Немачкој. И коме је пало на памет да испред њега меће те пластичне кутије са храном и заставама. До краја је и телевизија директно емитовала његове прогнозе. Постао је толико популаран да је добио клубове обожавалаца, али, и омражен у Немачкој због предвиђања да ће њихови изгубити од Шпанаца, па су неки предлагали да га испеку на роштиљу или да од њега направе укусну салату, а други су тражили да се убаци у акваријум са морским псима.

Не, ако бога знате, господо Немци, не чините то! Ви сте бар увек били хладне главе и знали како да радите за своју ствар. Тај би ваш Паул нама добро дошао, и кад би се ова баба питала већ би се преговарало о његовом путу у Србију. Ал да то не траје ко с оном жирафом што ју је неко, кажу одговорни, поклонили, и није купљена из државне касе, ко што неупућени народ прича.

За ову хоботницу држава би требало да одрешу кесу. Ако власници неће да га продају, нек нам га изнајме – бар до следећих избора. Шта кошта, да кошта, и за Паула и тог његовог чувара или дресера, не знам тачно ко је тог главношца учио предвиђању.

Јер би нам и тај требао због регуларности давања одговора, без притисака на пророка – да буде независан у одлучивању, а не да се мучи као наше судство, антикорупцијска агенција, они што се боре за доступност информација од јавног значаја, инспекције и сви органи и тела који су основани да чувају интересе народа а не могу, јер су код нас сви повезани што личним, што коалиционим, опозиционим и не знам каквим све интересима...

И тај би дресер Паула, фудбалског прогнозера, требало да упути у општа предвиђања. Имамо ми и превише прогнозера опште праксе, који су обдаренији пипцима од било које хоботнице и у све се разуму; предвиђају раст по глави становника, процват привреде; стране инвестиције, нова запошљавања и све што би народ волео да буде. Чак су „знали“ и неколико не само година него и датума уласка Србије у Унију.

Кад виде, љуби те баба, да им се прогнозе не остварују (а и како би), ома обећавају нешто ново, не осврћући се на раније промашену видовитост.

Зато би та немачка хоботница могла да одговори на питања која нас муче. Тај би јадничак морао много да ради да би овом народу одговорио, пошто нико други не одговара ни за шта.

Ма, уствари, дете моје, премишљам се ја о томе из разних углава. Јер, ако би он и дошао у Србију, ко би њему постављао народна питања? И ко би га пустио да на питање о нашем уласку у ЕУ узме храну из кутије на којој је НЕ, и да се то негде објави. Или, хоће ли виновници иједне афере одлежати своје? Или, хоће ли некад министар поднети оставку? Или, хоће ли бити испуњена обећања о запошљавању, о бољем животу пензионера...

Измислили би наши, љуби те баба, и водену ћораву кутију, само да ураде по своме.

Пошто би се за Паула издвојиле државне паре – а држава то су они, постављали би му питања о процентима у гласачким кутијама, па с киме би најбоље било да иду на изборе... Како нам у коалицији има много партнера, сваки би полагао легитимно право да испитује хоботницу. Не знам, чедо моје, колико често тај Паул једе, али код нас би сигурно морао да претерује. Удебљао би се, а и огадило би му се, вероватно.

Онда би нас оптужили за злостављање животиње, па бисмо морали да платимо и одштету, што нам се иначе све чешће дешава.

Зато, нека га тамо, макар га његови и појели.

Унука Ика

НЕПОЗНАТИ ФРАНЦ КАФКА: ЕКОНОМИСТА ПЕНЗИЈСКО-ИНВАЛИДСКОГ ОСИГУРАЊА

Вредан службеник са сјајним способностима

Тако су надређени оцењивали узорног прашког чиновника-економисту који се прославио дубоким разумевањем људске апсурдности и егзистенцијалне море

Франц Кафка припада исто толико Прагу, као и Карлов мост или Храдчани. У последњих двадесетак година, дакле, после „плишане револуције“, овај у своје време готово непознати чешко-јеврејски књижевник, који је писао на немачком, постао је једна од овдашњих главних туристичких атракција, такорећи реликвија са интелектуалног туристичког ходочашћа. Његов меланхолични поглед одсутно и онострано блуди са хиљада мајица с његовим ликом, на Старомјестском (Староградском) тргу може се купити порцелански сервис за кафу украшен његовим неуротичним рукописом... Иронијом судбине, неспортска фигура Кафке била је донедавно маскота традиционалног градског маратона!

Франц Кафка

Према сећањима Пражана који су га познавали, Франц Кафка је био прилично повучен момак, с особитим смислом за хумором. Грозио се телефонирања, али су га друге техничке новотарије привлачиле. Заслугу за то је имао његов ујак Сигфрид Леви који је међу првима у Чешкој имао мотоцикл. Тај мотоцикл, који је често возио и сам Кафка, одлично је очуван и налази се међу експонатима у Кафкином музеју у Прагу. Тамо се могу наћи и породичне фотографије, намештај из канцеларија у којима је радио, писаћа машина, печати, службене пропуснице и легитимације за период између 1908. и 1915, гума

за брисање у виду Халејеве комете, као и похвална сведочанства о њему као службенику. У једном од њих дословце стоји: „Др Кафка је изузетно вредан службеник сјајних способности, са сјајним приступом испуњавању обавеза“.

У осигурању је Кафка радио скоро 20 година, најпре у „Бенералију“, а затим у Радничком осигурању од повреда. На почетку је пратио и писао извештаје о повређивању на раду у либерецком округу, који је тада припадао Судетској области. Пада у очи аналитички дух чиновника-економисте Кафке и зналачко коришћење статистике и њених законитости. Касније је аванзовао па је писао годишње извештаје целе осигуравајуће куће.

Системом осигурања влада у Бечу је настојала да колико-толико регулише брзи развој индустрије у целој монархији, нарочито у Чешкој која је давала чак половину укупне индустријске производње у Аустро-Угарској. Само у текстилној индустрији у Чешкој у то време радило је 180.000 људи! Радило се у екстремно тешким и опасним условима, са честим повредама и обољењима радника. Индустрија је изгледала као апсурдни чаплиновски механизам који гута јефтине раднике као гориво. Осигурање је створило различите групе производњи, зависно од ризичности, чиме су настојали да заинтересују индустријалце за безбеднију производњу. На свом столу Кафка је имао у списима сваки дан мноштво жртава повреда и несрећа на раду. Описи неких опасних машина, посебно трансмисија, зупчаника, преса и стругова, подсећају на описе отуђеног, нељудског, индустријализованог света из Кафкиних дела.

На инспекцијским путовањима Кафка је посеђивао текстилне фабрике, пилане, каменоломе... Ехо из живота одзвања у Кафкиној прози. Године 1914. написао је Извештај о безбедности рада у каменоломима у исто време када је писао роман „Процес“ у коме главни јунак Јозеф К. бива погубљен у каменолому, очито не случајно изабраном за то.

Иако се Кафка у дневницима и приватној кореспонденцији често жалио на свој канцеларијски рад, био је сматран, као што се види из цитираног похвалног сведочанства, за изузетно корисног радника с ванредним способностима, због чега је имао пуно разумевање претпостављених и, до чега му је највише стало, доста слободног времена. Посао је завршавао већ у два сата по подне тако да је имао времена да се посвети књижевности. Иако је био део безличне службене машинерије могао је на посао да долази четврт сата касније, што је редовно чинио. Послодавци су му касније, када се разболео од туберкулозе, толерисали и смањене радне ефекте.

Укратко, у портрет вишеслојног Кафке мора се убацивати, такође, заборављена личност радишног службеника који се бори против нехуманости модерног индустријског света чију апсурдност и отуђеност је истовремено тако упечатљиво литерарним средствима представио у својим књигама. Можда управо зато што ју је на том послу, наизглед чиновничком, тако добро упознао. А осигурање у којем је био послан и друге службе осигурања могу и треба да буду поносне што је за њих, и то тако добро, радио велики писац и човек Франц Кафка.

Милан Лазаревић

Кућа у којој је писац живео

ФАРМАЦЕУТСКА ИНДУСТРИЈА НАЈПРОФИТАБИЛНИЈА ПЛАНЕТАРНА ГРАНА

Нови господари света

Шта имате у својој кућној апотеци? Ето једноставног питања на које мало ко може да одговори тачно и без оклевања. Разлог је такође једноставан, а и познат.

Уместо неколико основних потрешти-на, таблета против болова и високе температуре, евентуално нечега за случај алергије или стомачних тегаба, затим паковања газе, фластера и бочице алкохола, у кућама складиштимо читаве хрпе медикамената, познатих и непознатих, нових и све новијих, за срчана обољења, висок притисак, па скупих антибиотика, још скупљих препарата против остеопорозе или холестерола, онда залихе седатива, а на све то долази и арсенал за подмлађивање у виду „природних“ концентрата витамина и минерала за менталну кондицију и подизање читавог организма.

Ако би нам ово служило као показатељ и ако би се на опште здравље популације гледало кроз стални раст потрошње лекова, онда би једини закључак био да смо све болеснији. Не само ми овде, него цео свет. Свуда кривуља потражње иде на горе.

Фармацеутска индустрија данас је глобална сила, најunosнија производна грана са огромним видљивим и невидљивим утицајем на разна поља делатности, политику и сам живот и незамисливо високим профитом. Према подацима америчког економског магазина „Форчун“, за 2009. годину, 12 највећих компанија, од којих је шест америчких, по две британске и швајцарске и по једна француска и немачка оствариле су заједнички укупан приход од 440 милијарди долара.

Први је амерички „Џонсон и Џонсон“, са близу 62 милијарде, други „Пфизер“, са 50, трећи швајцарски „Рош“ који је приходовао 45 милијарди, на петом месту је „Новартис“, 44 милијарде, а на седмом британска „Астра-Зенека“, са нешто мање од 33 милијарде долара годишње добити.

Са листе најмоћнијих од моћних издвојили смо имена која су овде у последње време најчешће помињана, „Новартис“, прошле јесени, поводом контроверзне

набавке вакцина против грипа, у ништа мање контроверзној епидемији, а „Рош“ и „Астра“ у вези са београдским онкологом осумњиченим за корупцију у афери са цитостатицима која је саблазнила јавност.

Какав год да буде исход овог мучног скандала, тешко је пренебрегнути опште чињенице и околности у којима су

Циљна група произвођача лекова нису више само оболели, већ и здрави људи уплашени од болести

створени услови да се под сумњу ставе етички постулати не само појединаца, већ и читаве професије. А околности су те да фармацеутске компаније не само што одређени лек производе, него држе у својим рукама комплетну мрежу његовог пласмана и употребе, посредством лекара који свесно или несвесно постају њихови продајни агенти.

Суштина је у томе да је јако мало независних истраживања о карактеристикама и дејству неког лека, већ су произвођачи наручиоци пројекта и, што је посебно занимљиво, добијене резултате нису дужни да дају на увид, осим у случају судског процеса (незванични наводи за САД

и Канаду). Додуше, о својствима тог неког новог производа може да се прочита чланак у стручном часопису, али ако је аутор, као што је најчешће случај, радио по наруџбини компаније (70 одсто клиничких студија тако је изведено) онда је и рад прилагођен намени, изнети подаци наравно нису нетачни, али су фино избаждарени, добре особине су наглашене, неки негативни ефекти минимизирани.

Прихватањем такве препоруке у публикацији од поверења, и сам лекар, прописавши тај лек пацијенту, постаје саучесник или жртва манипулације.

Утисак се комплетира уз већ познату причу о агресивним представницима компанија који затрпавају лекаре брошурама, поклонима и атрактивним понудама за симпозијуме и конгресе, које опет финансирају произвођачи.

Тако се креира и стално подстиче вештачка потражња за лековима: наш Републички завод за здравствено осигурање годишње потроши 22 милијарде динара за лекове на рецепт и осам милијарди за медикаменте у болницама, од чега две милијарде за цитостатике.

Лече се болесни, али лече се и здрави. Превентивно. Овде је реч о такозваној производњи болести, где се нормална стања, у одређеној животной доби, проглашавају нездравим и опасним и аутоматски нуде лекови да се она отклоне. Хрватска лекарка др Лидија Гајски, специјалиста интерне медицине, у својој књизи „Лекови или прича о обмани“ говори о опасности од масовне хипохондрије и наводи пример остеопорозе и повишеног холестерола као измишљених поремећаја, при чему су граничне дозвољене вредности холестерола умањене да би се подстакла употреба лекова чија су штетна дејства недовољно истражена. Њен савет је: не наседајте пропаганди, уздајте се у сопствени осећај и процени и не трчите код лекара за сваку ситницу. И претресите кућну апотеку, додаћемо.

Д. Драгић

ЕГЗИТ И У ФУНКЦИЈИ РАЗВОЈА ТУРИЗМА

Посетиоци потроше око 10 милиона евра

Енглези
стационарирали мање
конзуларно одељење
у Егзитовом кампу

Према оценама музичких стручњака, новосадски Егзит је, после оног у Сигету, највећи музички фестивал ове врсте музике у региону. Али он за Републику Србију и АП Војводину поседује и ону другу, „привређујућу“ страну. Осим што доприноси позитивном имиџу Србије, посредством овог фестивала у нашу земљу сваке године стижу и милиони евра кроз пружену туристичку услугу посетиоцима Егзита из иностранства. А организатори су чак током трајања манифестације увели ново средство плаћања „token“ да би и промет новца на Егзиту био видљивији.

Наиме, истраживање које је спровело Министарство економије и регионалног развоја и Егзит-тим током четири дана лањског фестивала показује да највише младих туриста и посетилаца долази искључиво ради манифестације, задржава се максимално пет дана, а 33 одсто њих потроши од 101 до 200 евра. Анкета међу посетиоцима говори да за та четири

су и у нашим продавницама: храну, пиће, сувенире, понеку „крпицу“... И поред мање посете поклоника ове врсте музике из земаља окружења (последича економске кризе) и солидне посете из земаља ЕУ, и на 11. Егзиту 2010. године ипак је остварен добар девизни приход.

Посета др Бојана Пајтића, председника покрајинске владе, и Игора Павличића, градоначелника Новог Сада, заједно са делом дипломатског кора овогодишњем Егзитовом кампу на Петроваради-

Уз напомену да је град Нови Сад уложио у Егзит 20 милиона динара, Игор Павличић је нагласио да су посетиоци фестивала најбољи амбасадори Србије.

Према речима Вилијама Лонгхерста, вицеамбасадора Велике Британије, због великог броја британских посетилаца – јер су се Британци ранијих година враћали кући са добрим искуствима и задовољни организацијом Егзита, они су у кампу стационарирали мање конзуларно одељење да би им помагали, по потреби.

дана 30.000 туриста, колико их тада борави у Новом Саду, укупно потроши више од 10 милиона евра.

Наравно, и ове године од 8. до 11. јула за време трајања фестивала, а и понеки дан дуже, неколико десетина хиљада људи је дневно, осим посете концертима на Егзиту, користило и услуге наших хотела, хостела, мотела, приватног смештаја, ресторана, киоска брзе хране, такси превоза, а пазарили

ну „отворила“ је пред медијима и неке нове хоризонте фестивала. О томе пластично говоре њихове изјаве:

– Организатори нису напустили основну идеју која их је водила када су формирали фестивал, а то је промовисање европских вредности и мултикултуралности. Покрајина је ове године издвојила 30 милиона динара и појединачно је највећи покровитељ Егзита – рекао је Пајтић.

Амбасадорка Данске Мете Кјуел Нилсен сматра да је Егзит добра реклама за Нови Сад и позитиван пример како млади људи на Егзиту руше баријере међу земљама и доносе прави европски дух, а Јадранка Штурм-Коцјан, отправница послова амбасаде Словеније, сматра да је Нови Сад као мултикултурална средина идеално место за организацију овог фестивала.

Мирослав Мектеровић

ОБРАДА ВУНЕ

Последњи вуновлачар

Мало ко од нас зна тајне заната по којима је најстарији урбани део Београда, Савамола некада била препознатљива. Поред Балканске, симбол занатлиј-

ског краја престонице некада је била и Сарајевска улица. У њој су опстале лимарска, сајцијска и вуновлачарска радња и данас су својеврсни мали музеји. Вуновлачарски посао породица Ђинђић започела је давне 1929. године, а Радомир Ђинђић је једини преостали занатлија који још увек обрађује вуну у Београду.

Вуна прелази преко десет чешљева и излази у облику чаршава, као тканина

влачења вуне за јоргане, које је финална операција, прво се ради рашчешљавање. Оно може бити ручно и машинско, а постоје и две врсте машинског – чешљевима на клатну и чешљевима на добошу. Ручно се радило некада, за покретање машине користила се вода, и то по селима где није било струје. Ту је и још једна машина, ако се вуна обрађује за јоргане и јастуке, зове се лунер. Она служи за истресање нечистоћа и благо увијање, односно растресање, да би могла лакше да буде распоређена по јоргану. Код влачења се та вуна распоређује ручно и не мора да буде тако растресита – објашњава вуновлачар.

Ове необичне машине многи нису имали прилике ни да виде.

Вуна је први текстилни материјал који је човек кори-

стио, помиње се још у старом Египту, Палестини, Старој Грчкој и Риму. Вуновлачарски занат је некада био веома цењен и уносан. Раније се вуна ошишане овце прала и сушила а потом носила на обраду код вуновлачара.

Веза са другим занатима

Ко данас долази код вуновлачара и како изгледа сама процедура вуновлачења?

– Моје муштерије су такође занатлије, односно ткачи и јорганџије и они који се баве домаћом радиношћу. Влачење вуне се ради на машини која се зове вуновлачара и чија основа може бити дрвена или метална. Дрвена је боља због мањих вибрација. На ту машину иде вуна пречешљана на чешљари, или ручно пречешљана. Боља је ручно пречешљана, јер се машински обрађена поломи током обраде. Машина се састоји од транспортне траке, два прихватна ваљка, једног грубог и једног централног ваљка и четири пара тркача и преносних ваљака. На крају, ту је још један ваљак са кога такозвани чешљар скида вуну коју намотава на кудељу. Она се намотава и на велики ваљак ако је реч о вуни за јоргане. Принцип је у томе да су сви ваљци обложени иглицама различите густине а тркач преузима вуну са централног ваљка и ту је и враћа. Тако вуна прелази преко десет чешљева и излази у облику чаршава, као тканина.

Вуновлачари не раде само са овчијом вуном а она касније иде и на даљу обраду.

– Могу да се обрађују и камиља длака, псећа длака, зечја односно ангора, чак и синтетичка влакна. Вуна се користи за предење, пустовање (ударање длаке да се услед издувавања ваздуха углете) и филцовање (тврдо пресовање). Од вуне коју обрађујем праве се душеци и јоргани, штрикана одећа, ћилими, украсни предмети, играчке... – објашњава Радомир Ђинђић.

Текст и фото: Ј. Оцић

Очување заната

Индустријализација, небрига друштва и изостанак било какве државне подршке довели су до изумирања старих заната. Ипак, крајем прошле године, Министарство трговине и услуга покренуло је пројекат за очување старих заната. Поред каталога који је штампан у сарадњи са Етнографским музејем, покренуте су и друге активности. На недавно израђеном порталу, поред каталога, циљева пројекта, врсте заната и других корисних информација могу се видети и мајсторска писма из ризнице Етнографског музеја и Архива града Панчева. Почетком јула расписан је конкурс за подстицајна средства за старе занате а нешто касније одржан је и Сајам старих заната на салашу Стремен. Недавно је упућен и јавни позив за учешће на националној изложби старих заната која треба да се одржи у Етнографском музеју од 25. августа 2010. године.

НЕОБИЧНО СЛАВЉЕ У НОВОВАРОШКОЈ ПОРОДИЦИ ГОРДИЋ

Бака Гроздиних сто лета

Крепка старица из села Рутоши код Нове Вароши дунула је и у стоту свећицу на рођенданској торти и закорачила у нови животни век

На рођенданском слављу какво се не памти у златарском крају бака Грозда Гордић испила је слављеничку чашу шампањца, захвалила богу на дугом веку и потомцима пожелела да као и она у здрављу и весељу дочекају дубоку старост.

На славље у село Рутоши код Нове Вароши сјатило се близу педесет душа. Из белог света пристигли кумови, пријатељи и најужа родбина – све петоро Гроздине деце, дванаесторо унучади, исто толико праунучади и њихове породице. На дворишној капији породичне куће у којој живи са сином Сретеном и снајом Ранисавом на ногама их дочекала бака Грозда и након добродошлице, како то обичај налаже, сваком по старешинству одредила место за слављеничком трпезом.

– Отац ми Јован поживео је сто, стриц Алекса 101, а деда Лука Филиповић равно 105 година. Шта је разлог наше дуговечности, ни сама нисам сигурна. У младости сам боравећи у колибама на планинским пашњацима углавном јела козји сир и пила благотворно козје млеко. Увек сам себе лечила лекови-

тим планинским травама, дан започињала чашицом ракије линцуре коју сам сама правила, а у кући и породици и данас ми владају љубав и слога. Избегавала сам секирацију и преку реч јер знају да сатру човека брже од било које болести – прича бака Грозда.

До пре десетак година сама је аутобусом одлазила у вишедневне посете потомцима који живе у Београду и градовима у Војводини и Шумадији. Данас без наочара плете чарапе и вунене џемпере, обавља лакше пољопривредне послове, често у забран изнад куће истера на пашу говеда и овце и прошета до видиковца на оближњој Јањиној стени да, како каже, одмори очи посматрајући Радоињско језеро и планинске висове.

Ж. Дулановић

Породично окупљање

– Са братом Сретеном (62) и сестрама Миломирком (71), Миљанком (66) и Јелком (60) договорио сам се још пре неколико година да мајчин стоти рођендан обележимо свечано, а да прослава буде повод да се цела породица након дужег времена коначно окупи на једном месту. Трудили смо се да испоштујемо њену једину молбу, да прослава и поред необичног повода буде скромна, како је и она, слављеница, цео век проживела – каже Гроздин син Мићо (58) који је већ три и по деценије са породицом становник Замбије.

БАЈИНА БАШТА

Одржана регата за инвалиде

Под мотом „Све је могуће“, 105 чланова Спортско-рекреативног удружења особа са инвалидитетом чамцима се отиснуло низ дринске брзаке учествујући на другој по реду регати за инвалиде од Перућца до Бајине Баште. Уз помоћ спасилачких екипа Спортско-туристичког центра Бајина Башта, необични регаташи су, након трочасовне вожње и пређених 12 километара, безбедно стигли до циља, до ушћа речице Раче у Дрину. Особе са инвалидитетом из Београда, Новог Сада,

Шапца, Ваљева, Зрењанина, Крагујевца, затим из Травника, Бањалуке Зворника и Бијељине у Републици Српској провеле су, како кажу, три незаборавна сата пловећи чамцима Дрином.

– Захвални смо љубазним домаћинима који су нам омогућили да упознамо чари најлепше европске реке. Прошле године 25 наших чланова учествовало је у промотивној регати на истој релацији. Када смо показали снимке са тог догађаја, добили смо на стотине пријава за овогоди-

шњу регату, али, нажалост, нисмо могли све да прихватимо – каже председница Удружења Милада Лазић.

Поред особа са инвалидитетом, на регати су били и њихови пратиоци Биљана, Милица и Лидија, чланице удружења које им волонтерски помажу и друже се с њима. Кажу да им је то велико задовољство и да су умногоме промениле поглед на живот од када су се учланиле у удружење особа са инвалидитетом.

М. Малишић

ПРАВИ И ПОКЛАЊА ВАРАЛИЦЕ

Риболовац иноватор

Шапчанин Ацо Јовановић бави се спортским риболовом 35 година. Од пре две године, када је отишао у пензију, Ацо се интензивније него пре бави дорадом и прерадом вештачких мамаца – варалица. Наравно, то му је хоби који упражњава у вансезони, а када дође сезона пецања то што је иновирао испробава на води. Те пробе не ради само Ацо, већ многи његови пријатељи којима поклања своје рукотворине. До сада је, како каже, поклонио више од стотину варалица и копчи за велике рибе.

– Дорађујем и прерађујем варалице свих врста и од сва-

ког материјала. Од једне, која није била ефикасна, направим две које су се, верујте, показале веома ефикасним. Најчешће правим пилкерске који се користе за лов буцова. Такође, радим комбинације лептирасте варалице са удицом на коју може да се прикачи кедер. Па дупле лептирице различитих или истих величина, као и лептирице са воблером, пилкером или стримером, твистером. Као материјал за израду користим жице, старе варалице, лим, перле... И морам вам рећи да је свака комбинација успела,

јер се трудим да их прилагодим водама на којима пецам – прича Ацо.

Овај риболовац пеца искључиво вештачким мамцима, и то грабљивице. Са новим иновираним варалицама, које је пробао како раде, Ацо очекује успешну сезону. А читав риболовачки стаж провео

је пецајући по Дрини у околини Лознице, као члан риболовачког удружења „Дрина“. Ове године, први пут, узео је дозволу за пецање у шабачком „Шарану“ пошто та дозвола важи за читаву Србију. Наравно, и даље ће пецати на Дрини, али и на Сави.

Б. Р.

ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ВРЊАЧКА БАЊА

Помоћ старима на селу

За стручан и квалитетан рад ова установа је добила и републичко признање

У Центру за социјални рад у Врњачкој Бањи има десеторо запослених од којих су њих седам стручни радници а троје техничко особље. У овој јубиларној години, када Центар прославља 25 година рада и постојања, планиране активности уз решавање проблема у ходу успешно се остварују. Да се у овој установи ради стручно и квалитетно сведоче и добијена признања, између осталог и Републичка награда, чиме је овај центар сврстан међу најуспешније у Србији.

– Заиста се трудимо да, према могућностима, помогнемо најпре најугроженијим лицима наше општине. Прошле године Центру за социјални рад је поднето 3.718 захтева по различитим основама, чије је решавање углавном у домену локалне самоуправе – каже директор ове установе Раде Чеперковић. – За помоћ, такође по различитим основама, јавило нам се 3.223 грађана, а пружено је ви-

ше од осам хиљада услуга, од чега 5.500 старим лицима, остало деци и младима. Преко Фонда за социјалне иновације, код Министарства економије и регионалног развоја, са пројектима за јавне радове, код НИП-а... Прошле године смо код Данског савета за избеглице и норвешке владе конкурисали за пројекат помоћи старим лицима на селу. Поменуо бих посебно програм сузбијања наркоманије,

Раде Чеперковић

проблема који је и у Врњачкој Бањи и околини веома изражен – истиче директор Чеперковић.

Од некадашње гараже направљен је клуб за окупљање старих лица. Њих тридесетак свакодневно ту проводе слободно време. Чеперковић такође каже да врњачки Центар за социјални рад успешно сарађује са другим установама и организацијама, посебно са Општином која из буџета и у ове намене издваја неопходна средства.

– Најугроженијим старим лицима пружамо услуге у кући, а план нам је да ту активност проширимо и на села врњачке општине. Међутим, за то су неопходна већа материјална средства. Прошле године је на том пројекту радило 20 младих људи са евиденције НСЗ, исти пројекат ове године реализује њих 16. Редовно учествујемо на фестивалима, на врњачком карневалу имамо део програма, учествовали смо и на фестивалу књижевног стваралаштва Србије – каже на крају директор Центра за социјални рад у Врњачкој Бањи Раде Чеперковић.

Драган Ивановић

ВАНИНСТИТУЦИОНАЛНА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА У КИКИНДИ

Марљиви клуб Центра

У Клубу за одрасла и стара лица који има више од 200 чланова омогућено свакодневно окупљање и дружење

Геронтолошки центар у Кикинди, поред основне делатности збрињавања корисника у два објекта, развија и отворене облике социјалне заштите које финансира Скупштина општине. Уз Службу помоћи у кући, запажени су и дometи Клуба за одрасла и стара лица.

– Приликом оснивања Клуба 2004. године почели смо са педесетак чланова, а сада их имамо више од 200 – каже Весна Кораћ, руководилац службе ванинституционалне заштите кикиндског Геронто-

Заједничка рођенданска торта

лошког центра. – У просторији Новог дома, која прима 50 особа, омогућено је свакодневно окупљање и дружење. Дневни боравак у Месној заједници „Браћа Лаковић“ не ради једино викендом. У МЗ сваког уторка организује-

мо бесплатну контролу крвног притиска и нивоа шећера у крви.

Клуб поред пензионера учлањује и самце који највише користе сервисне услуге с попустом у цени: за чланове Клуба ручак, на пример, стаје 180 динара, услуге вешераја и фризерско-педикерског салона су такође приступачне за танак џеп, кафа, чај и освежавајући напаци продају се по симболичној цени од пет динара, а годишња чланарина је 300 динара.

Чланови учествују у раду певачко-фолклорне секције, нарочито је популаран хор који пева духовне песме. Честа су њихова гостовања. Организоване су спортске активности доступне способностима припадника трећег животног доба. Креативна радионица привлачи велики

број стваралаца у позним годинама који израђују предмете од глине и других природних материјала, а заступљена је и народна радиност.

– Постала је традиција да се последњег петка у месецу организује заједничко славље за чланове којима рођендан пада у том периоду – напомиње Весна Кораћ.

Едукативна предавања, литерарне вечери, квиз такмичења, сусрети са истоврсним организацијама у Зрењанину, Новом Бечеју, Суботици и другим местима, али и са активима жена у околним селима такође су уобичајене активности.

Омиљене су једнодневне екскурзије. Посетили су Палић, Сомбор, Нови Сад, Вршац, Београд (Бели двор и друге знаменитости престонице), Царску бару, Бању Русанду и друге дестинације.

Шлаг на програму разноврсних збивања представља рекреативни одмор у Сокобањи који ће ове године бити приуштен четврти пут заредом. Боравило се по 10 дана у две смене. Овог пута прва смена ће почети 21. августа, а друга од 1. септембра. По цени од 15.000 динара за 10 пуних пансиона и превоз у оба правца, с могућношћу отплате на осам рата, у смени ће се „бањати“ између 40 и 45 чланова Клуба за одрасла и стара лица Геронтолошког центра из Кикинде.

С. Завишић

И излети уз попуст

ДИМИТРОВГРАД

Пензионери укључени у све акције града

Пензионери Димитровграда, њих 2.657, у потпуности су укључени у живот и рад општине. Поддржавају сваку акцију која се организује у граду, често су и добровољни даваоци крви, а недавно су учествовали у акцији „Очистимо Србију“.

На списак заинтересованих за једнодневни излет до градића Годеча у су-

седној Бугарској у посету старим пријатељима врло брзо се уписало око 70 пензионера.

– Велико је интересовање за оваква и слична дружења. Прошле године били смо гости у Годечу. Долазили су и они код нас. За ово лето планиране су и посете неким старим пријатељима у унутрашњости Србије, у Прокупљу, Аран-

ђеловцу, Александровцу Жупском. Успоставили смо контакте и са пензионерским организацијама суседних општина Пирота, Бабушнице и Беле Паланке. Са њима често заједнички организујемо излете обично до неких знаменитих места у Србији – каже Божана Давитков, која у одсуству председника обавља свакодневне задатке у клубу.

С. П.

БАТОЧИНА

Плакета председнику удружења

У просторијама Општинског удружења пензионера у Баточини у присуству секретара Савеза пензионера Србије Рајка Јарића, председника пензионера Шумадијског округа Драгана Микића, председника СО Баточина Бранка Ђокића, представника суседних удружења Крагујевца, Лапова, Раче, Кнића, Костолца, Таково осигурања и око 50 чланова, првог јула обележена је 17. годишњица постојања и рада удружења. Том приликом Окружни одбор пензионера Шумадијског округа доделио је Плакету Слободану Цветковићу, председнику Удружења пензионера Баточине, за изванредан допринос у раду.

Према речима Слободана Цветковића, од 2.186 пензионера у општини Баточина, учлањено је 1.385. Они су у протеклом периоду организовали бројне екскурзије и излете у Аранђеловац, Врњачку Бању, Ђаволу варош, Бијељину и етно-село Станишић на опште задовољство свих учесника.

Десетодневни одмор у бањама Србије о трошку Фонда ПИО ове године користе 14 пензионера.

Ј. Н.

ПРОКУПЉЕ

Братимљење са Грачаницом

Велики српски празник Видовдан група од 50 прокупачких пензионера провела је у посети Грачаници. После разгледања манастира пензионере из града на Топлици угостиле су колеге из Грачанице. Том приликом на обострано инсистирање потписана је повеља о братимљењу два удружења. Значајан документ потписали су председници Стојан Максимовић и Мирољуб Коцић.

– Овим чином желели смо да покажемо не само тамошњим пензионерима већ и целокупном српском живљу на Космету да мислимо на њих и да их на свој начин мотивишемо да остану и опстану на вековним огњиштима – рекао је председник прокупачких пензионера Коцић и нагласио да се диви настојањима пензионера Грачанице да сачувају српску традицију.

Братимљење са Грачаницом је треће за Прокупчане. Овакве повеље потписане су и са колегама из Врања и Владичиног Хана.

Ж. Д.

БАЧКА ТОПОЛА

Такмичење у риболову

Општинска организација Савеза инвалида рада (СИР) из Бачке Тополе организовала је такмичење у пецању „на пловак“ на језеру Криваја код Бачке Тополе за 14 општинских организација СИР из Бачке.

Свака организација послала је по једну трочлану такмичарску екипу. Такмичење је одржано 28. јуна, од 10 до 12 часова, по „мирној води“, на порибљеном вештачком језеру код реке Криваје уз стручну асистенцију професионалних судија из Риболовачког удружења „Криваја“. То се показало као изузетно корисно, јер су они успешно разрешили „мртву трку“ за друго и треће место, пошто су екипе из Бача и Бечеја у грам упецале исту количину рибе, а своје услуге нису наплатили инвалидима рада, већ су их на тај начин спонзорисали. Дакле, прво место је освојила екипа из Бачке Паланке, друго из Бача, а треће риболовци из Бечеја. Њима су додељене медаље, али и сви остали такмичари добили су захвалнице, јер су сви понешто и упецали.

Инвалиди рада из бачких удружења СИР, који су дошли да бодре колеге на такмичењу, искористили су лепу прилику и обишли и културно-историјске знаменитости Бачке Тополе и околине.

М. М.

СТАРА ПАЗОВА

Активни Војвођани

Друштво за спорт и рекреацију инвалида у Старој Пазови било је почетком јула домаћин Покрајинског првенства инвалида Војводине у висећој кугли. Учествовале су екипе из Србобрана, Врбаса, Бачке Паланке, Куле, Панчева, Новог Сада, Кикинде, Суботице, Зрењанина, Старе Пазове, Беле Цркве и Инђије.

У појединачној конкуренцији код мушкараца најбољи је био Љубе Стојановски из Беле Цркве, други је био Драгомир Госповић из Инђије, а трећи Јовица Богдановић из Инђије.

У конкуренцији жена најуспешнија је била Цвијета Владу из Беле Цркве, друга је Марица Леватић из Зрењанина, а треће место је освојила Мирјана Пеовић из Новог Сада. Екипа Инђије била је прва, Бела Црква друга и Стара Пазова трећа. Најуспешнијим екипама припао је пехар, а појединцима медаље. **А. Б.**

ПОЖАРЕВАЦ

Пакети за четиристо пензионера

Удружење пензионера Пожаревца, у чијем су саставу и пензионери општине Костолац, обележило је недавно 67 година од оснивања. Подаци говоре да је ова организација једна од најстаријих у Србији, а према речима Рајка Јарића, генералног секретара Савеза удружења пензионера Србије, који је поводом ове годишњице присуствовао свечаној седници, и једна од најактивнијих у земљи.

У оквиру обележавања дана оснивања, руководство Удружења припремило је и поделило 400 поклон пакета најугроженијим члановима. У Пожаревцу је пакете добило 250, а у Костолцу 150 пензионера. **С. Е.**

КРАГУЈЕВАЦ

Помен страдалим Шумадинцима

Удружење ратних војних инвалида и породице погинулих бораца Крагујевца обележили су Видовдан поменом погинулим Крагујевчанима крај споменика „Узнесење“.

Крај тог спомен-обележја већ четири године заредом чланови породица, родбина и пријатељи палих Шумадинаца обележавају Видовдан полагањем венаца. Сећања и успомене навиру, ране не зацељују, иако су ратови прошли одавно. Овом приликом још једном је указано на бесмисленост ратова, који су проузроковали трагедије читавих породица, које су и даље у тешком социјалном положају. **М. С.**

НОВА ВАРОШ

На „Данима трешње“

Петоро пензионера из Нове Вароши боравило је у бугарском граду Ћустендил где су на „Данима трешње“ излагали своје рукотворине и пољопривредне производе. На једној од највећих туристичких манифестација у Бугарској чланице Актива жена Нове Вароши – Нука Кријешторац, Мира Крстић, Мурата Вефић и Шефћета Ровчанин излагале су своје ручне радове, а пољопривредник Томислав Селаковић домаћу ракију медовачу. Четвородневно путовање искористили су и за обилазак бројних културно-историјских споменика у Бугарској и Македонији. Током боравка у општини Старо Нагоричане у Македонији примио их је градоначелник Миодраг Јовановић. **Ж. Д.**

КИКИНДА

Такмичење окрепљује

Спортски сусрети дистрофичара Војводине одржани су у Кикинди окупивши екипе из Новог Сада, Руме, Суботице, Панчева, Сомбора и домаћина, као и гостију из Крагујевца и Чачка.

Учесници су одмерили знање и снагу у вештини вожње инвалидским колицима, висећој кугли, бацању плочица, пикаду и шаху. Такмичење је деловало окрепљујуће. **С. З.**

РУМА

Ивањски венчићи

Традиција прављења ивањских венчића и ове године је настављена у Геронтолошком центру „Срем“ у Руми. Група виталних корисника и радни терапеут набрали су у рано претпразнично јутро цвеће, које су вичне руке бака уз шалу и сећања на младост, уплеле у прелепе венчиће.

Почела је и сезона излета, па је 40 становника овог центра, у пратњи лекара, медицинске сестре, психолога, радног терапеута и неговатељице, провело леп дан обилазећи Царску палату, антички локалитет у Сремској Митровици, и Специјални резерват природе Засавицу, где им је приређен ручак. **И. М.**

ТРСТЕНИК

Обала ће бити пуна посетилаца

У току су последње припреме за културно-забавну и спортску манифестацију „Трстеник на Морави“. Овогодишњи програм ће бити обogaћен неким новим садржајима. Манифестација ће бити одржана од 7. до 14. августа. Почеће културним збивањима: концертном или позоришном представом, затим ће бити отворена изложба фотографија, на теренима спортског центра биће одржан тениски турнир и такмичење у одбојци на песку, а на градској плажи све време трајања манифестације радиће ликовна колонија. Међу занимљивим садржајима биће

и концерт КУД „Традиција“ и њихових гостију. Као и ранијих година, кулинари ће кувати рибљу чорбу а најбољи ће бити награђени. Биће организована трка чамаца с мотком, беби маратон и пикадо за особе с инвалидитетом, караока такмичење. Предвиђена је и продајна изложба рукотворина „Моравска променада“. Биће подељено око 400 мајица са логом манифестације у промотивне сврхе. **Д. И.**

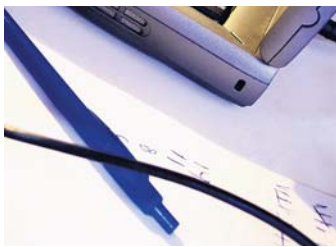
ПРОКУПЉЕ

Посета Златибору

Желећи да упознају знамените крајеве у Србији, прокупачки пензионери боравили су три дана на Златибору и околини. Том приликом посетили су Тару, Перућац, Бајину Башту, Дрвенград, Шарганску осмицу. Већини је ово било први пут да обиђу овај део Србије и пуни су изванредних утисака.

Прокупчани су били гости колега из Чајетине. У срдачном разговору договорили су се да потпишу повељу о братимљењу. То ће бити остварено на јесен, и то у манастиру Прохор Пчињски, а свечаном чину ће присуствовати и пензионери из Грачанице, Врања и Владичиног Хана. **Ж. Д.**

ПИШИТЕ НАМ

Драги читаоци,

Ово је простор намењен Вашим писмима. Пишите нам шта Вам се у нашем и Вашем листу допада, а шта би могло да буде боље, шта бисте волели да прочитате или да саопштите другим читаоцима.

Адреса је Булевар уметности 10, 11070 Београд, или електронском поштом, на glasosiguranika@pio.rs

Вратити стару шему јутарњег програма

Десетог маја ове године Радио Београд Први програм увео је нову шему за јутарњи програм, тако што се јутарњи дневник сваког радног дана емитује у 5.30 часова, а за викенд (суботом и недељом) по старој шеми, од шест до седам часова. Иначе, сваког радног дана од шест до девет часова емитује се нова емисија „Буђење”. Сматрам да делим мишљење већине слушалаца јутарњег програма Радио Београда да треба вратити стару шему овог информативног програма, и то радним даном од шест до девет, а викендом од шест до седам часова, и да јутарњи дневник увек буде емитован у шест часова.

Не знам да ли постоји мерни апарат и за слушаоце радија да се установи који број грађана слуша јутарњи дневник радним даном у 5.30, а који број слуша дневник у шест часова у дане викенда, па да се на основу тих података оцени ваљаност нове шеме.

Што се тиче нове музичко-забавне емисије „Буђење”, сигуран сам да је најмање слушају

млади којима је и намењена, јер у то време они већином спавају, а слушаоци трећег доба који су најбројнији мало је слушају, јер је за њих стара шема била слушанија зато што су били информисани о догађајима који су се догодили у току ноћи и који ће се збити тога дана.

И још нешто, како ће одговорни у Радио Београду емитовати јутарњи дневник, када часовник буде померен за један сат уназад.

Сматрам да су ове моје примедбе и предлози оправдани и због тога што Радио-телевизији Србије плаћамо месечну преплату за њихову услугу. Такође, покушао сам да се ове моје сугестије нађу на страницама дневних новина, али, нажалост, одговорни нису нашли за потребно да то објаве. Пошто „Глас осигураника” углавном читају грађани трећег доба, било би упутно да овим путем дају своје мишљење и критичке оцене у вези са новом јутарњом шемом Првог програма Радио Београда.

Коста Живић,
Београд

Некад и сад

Промене законских прописа

Законодавне измене закона о осигурању вршене су најчешће финансијским, односно законом о буџетским дванаестинама али и мењањем одредаба путем других закона. Законом о примању у службу лекара, као и о стицању права на личну пензију, пензионисању, премештању и отпуштању мењане су и одредбе и допуњаван и сам закон о осигурању радника. Према том закону, поред осталог се одређује да се пензионисање може вршити и ако службеник није за службу неспособан, односно није напунио пуних тридесет пет година службе, односно није напунио шездесет пет година старости.

(Петнаест година Средишњег уреда за осигурање радника, 1938, Загреб)

Нове одредбе у Закону о ПИО

У новом закону посебно се истичу одредбе које се односе на услове за стицање права на старосну и породичну пензију, стаж осигурања са увећаним трајањем, услове за стицање и коришћење права на пензију одређених категорија осигураника. Такође, поједине одредбе односе се на усклађивање пензије, висину најниже принадлежности, увођење новчане накнаде за помоћ и негу другог лица као једног од права из пензијског и инвалидског осигурања. Предвиђено је и увођење војних осигураника у систем ПИО.

Ј. О.

Накнада за телесно оштећење

? Радислав Петровић – Београд: У пензији сам од 1983. године. Да ли имам права, и која, на телесно оштећење услед болести настале 11. 10. 1996. године од 50 одсто V-Б тачка 5 листе телесних оштећења, што одговора VI степену телесног оштећења?

Одговор: Према решењу које сте приложили, тачно је да је Вама утврђено телесно оштећење 50 одсто као последица болести 11. 10. 1996. године. Међутим, захтев за утврђивање телесног оштећења сте поднели 6. 8. 1997. године. Правило је да се по захтевима поднетим после ступања на снагу новог закона примењују прописи који су на снази у време поднетог захтева, независно од тога када је у конкретном случају телесно оштећење настало. То практично значи да су на Ваш случај примењени прописи који су ступили на снагу 1. 1. 1997. године, независно од тога што је телесно оштећење настало још у 1996. години. Као што највероватније знате, по прописима од 1. 1. 1997. године право на накнаду за телесно оштећење могли су да остваре само они код којих је узрок настанка телесног оштећења несрећа на послу или професионално обољење, али не и болест.

Право на рад у пензији

? Драган Ристић – Ђуприја: При Удружењу пензионера формиран је клуб у коме раде три пензионера, старосни, инвалидски и породични. Могу ли они да раде у клубу уз надокнаду од 3.000 до 6.000 динара месечно? Статут Удружења налаже да у клубовима могу да раде само чланови Удружења уз рад 3-5 часова дневно. Могу ли они да раде без обзира под којим условима су остварили право на пензију?

Одговор: Корисници старосних пензија могу да раде и после пензионисања. У овом случају није битно како гласи уговор о раду, тј. да ли је у питању рад на одређено, неодређено време или се ради о привременим и повременим пословима или уговору о делу.

Инвалидски пензионери не могу да раде и примају пензију. То значи да Фонд ПИО по сазнању да инвалидски пензионер ради има обвезу да овог корисника пензије по службе-

ној дужности пошаље на контролни преглед ради поновне процене радне способности. Међутим, нема сметње да корисник инвалидске пензије ради по уговору о делу без бриге да ће му се обуставити исплата пензије.

Што се тиче корисника породичне пензије, они не би смели да раде по било ком основу, јер то аутоматски повлачи за собом обуставу исплате породичне пензије за период док је пензионер запослен, односно у осигурању.

Неуплаћени доприноси

? Пириватрић Зорица – Смедерево: Радила сам у фирми „Југово“ од 3. 1. 1974. до 28. 5. 2007. године, а од тог датума сам упућена на Националну службу за запошљавање до 7. 11. 2008. године. Од 8. 11. 2008. до 4. 1. 2009. године сам сама уплаћивала доприносе за ПИО, тако да сам испунила 35 година стажа, што ми је уписано у радну књижицу. Међутим, фирма је приватизована 9. 12. 2003. године, а мени нису уплаћени доприноси од 1. 1. 2004. до 28. 5. 2007. године. Захтев за пензију сам поднела 5. 1. 2009. године, јер

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Весна Вићентијевић

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

сам тада у радној књижици имала 35 година стажа. Међутим, добијам од Филијале закључак да се поступак прекида јер нису уплаћени доприноси за поменути период. Тужила сам фирму и поседујем извршну пресуду, али без успеха. Да ли се мени пензија обрачунава, тј. исплаћује од дана када сам испунила услов (35 година рада) од 3. 1. 2009. године и да ли треба да ми се уради М-4 у случају да прикупим новац и уплатим сама стаж који ми недостаје, 41 месец?

Одговор: Нашли сте се у врло незавидном положају, али ако будете могли сами себи да уплатите доприносе за недостајући период од 41 месеца, право на пензију ће Вам се признати од почетка када сте испунили услове за пензију 2009. године. Зато Вам је и донет закључак о прекиду

поступка, а није мериторно одлучено о праву на пензију. Вероватно Вам је познато да ћете доприносе уплатити на основицу која важи у моменту уплате доприноса, а да ће Вам се за пензију узети она основица која је важила у периоду за који плаћате допринос.

Коначно решење

? Богомир Јовић – Књажевац: Решењем које Вам у прилогу достављам остварио сам право на старосну пензију. Речено ми је да ћу добити коначно решење и радну књижицу, али то нисам добио. Решењем ми је призната пензија свега 60 одсто, што сматрам да је грешка. Подоносио сам захтев за поновно прерачунавање, али су ми одбили захтев. Да ли су ми правилно обрачунали пензију и ако нису, шта треба да урадим.

Одговор: Решење које у прилогу достављате није привремено већ коначно решење Фонда ПИО. Што се тиче радне књижице, њу можете добити на шалтеру Филијале ПИО у свако доба, јер у време када је Вама донето решење Фонд није уз решење о пензионисању враћао радне књижице. Ви сте право на пензију остварили 1. 12. 1995. године и сигурно Вам није јасна примена чл. 2476 који је ступио на снагу 4. 8. 1995. године. Као што знате, од 1. 4. 1994. године до 1. 7. 1995. године пензије су се усклађивале по Уредби Владе Републике Србије, због економских санкција под којима смо живели у то време. Изме-

нама и допунама Закона о ПИО од 4. 8. 1995. године, уређено је усклађивање пензија тако што су се од 1. 1. 1995. до 1. 7. 1995. године пензије усклађивале по Уредби Владе Републике Србије, а од 1. 7. 1995. године са усклађивањем 8,9 одсто се прешло на усклађивање по Закону о ПИО. То је све морало бити исказано и у Вашем решењу о пензионисању, јер сте у пензију отишли 1. 12. 1995. године, а пензија се усклађује од 1. 1. 1995. јер је последња година рада била 1994. Ово Вам је вероватно познато из каснијих решења која сте добили, када Вам је одбијен захтев за правилно утврђивање пензије.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВИЧИЋ	ПРЕДЛОГ У ЗНАЧЕЊУ: ПОСЕБНО	ШКОРПИОН	КРАТКА ЈАПАНСКА ПЕСМА	ВРСТА ЛАСТЕ	КОНАЦ ВЛАКНО	ИЗРЕЗ	ПОКРАЗИНА У ШПАНИЈИ
ЛИЦЕ КОЈЕ СЕ БАВИ НАУКОМ							
ГЛУМИЦА (СТР.)							
РАНИЗИ ШПАНСКИ ТЕНИСЕР, МАНУЕЛ							
СИМБОЛ СЕЛЕНА			У ДЕСНУ СТРАНУ	ПОЗОРИШТЕ	КИЛОТОНА (СКР.) ДИВ ИЗ МИТОЛОГ.		
ТАНКА ТРАКА ЗА ОПАНКЕ						ОЗНАКА ИТАЛИЈЕ	
						СПИС, ДОПИС	
ОЗНАКА БЕЛГИЈЕ		ПОЈЕДИНОСТ					
		НИЗ, СЕРИЈА					
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	РЕАЛНА ГИМНАЗИЈА						
	ПРЕЦИЗНОСТ						
СВЕДОЧАН- СТВО (ЛАТ.)							ГРАД У АЛБАНИЈИ
МУСЛИМАН- СКО МУШКО ИМЕ						СИМБОЛ СУМПОРА	
						ВРСТА ЕКСПЛОЗИВА	
ОЗНАКА ЗА ЧЕЛИК		ПАРТНЕР У ПОСЛУ					
ОЗНАКА НИША			УРЕШАЈ ЗА ПРИС- ЛУШКИВ. РАЗГОВОРА	ОГУЛИТИ КОЖУ	ОЗНАКА МАРОКА	ВРСТА ЗАГОНЕТКЕ	
МОРСКИ МЕКУШАЦ							
СРЕДЊИ ДЕО, ЦЕНТАР							
ЈЕДАН ЗАНАТЛИЈА							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ПОТОМАК СТАРИХ ЕГИПТАНА	ВРСТА ВИНА	МЕРА ЗА ПОВРШИНУ РАТОМИР ОДМИЛА				СЕСТРИЋ ПАЈЕ ПАТКА
БЕС- КИЧМЕЊАК ИЗ КЛАСЕ ДУПЉАРА						ОЗНАКА РЕОМИРА	
						СИЛАН, СНАЖАН	
ГРАД У ИСТРИ							
ПОБУДА, СТИМУЛАНС							
ТЕРЕН, ЗЕМЉИШТЕ				ГРАД У ИЗРАЕЛУ			

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА: спорост, тапетар, Аризона, лит, кип, аз, м, ки, к, ким, с, баласт, контра, а, ток, п, рк, н, ар, ари, Кле, Комаров, Атакама, салатар, кипери, а, нур, т, ва, л, ли, Алексис, Летонке

Бранислав Николић

Разлика

Праћем новца даје се практични допринос акцији „Очистимо Србију“!

Ми смо најбољи доказ да никад не могу баш сви докази да буду уништени.

Чим смо утврдили у ком грму лежи зец, бацили смо копље у трње.

Улице су нам чисте. Једино се још у контејнерима по-нешто може наћи.

Домовино, ти си као дом здравља!

Наша земља је мала, па зидамо куле у ваздуху.

Дно је наш најсигурнији ослонац.

Одело не чини човека, већ само џепови.

Милен Миливојевић

Доскоци

Грађани Србије не треба да брину за личну безбедност. Сваки град ће добити сигурну кућу.

Препознао сам га чим је ставио маску на лице.

Не жалим се што немам посла. Важно је да редовно примам плату!

Политички камелеони су заборавили која им је матична боја.

Молим се богу. Чим се појави у фирми!

Премазан је свим политичким бојама.

Раде Ђерговић

Дејан Папаковић

